

POSLOVNO-KOMERCIALNA ŠOLA CELJE
Poklicna in strokovna šola

KO CENTI TRGAJO ŽEPE

Avtorice:

Andreja MOČIČ, 3. c
Tjaša PODREKAR, 3. c
Ana Marija TRATNIK, 3. c

MENTORICA:

Andreja ROM, univ. dipl. ekon.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2007

*KO CENTI
TRGAJO ŽEPE*

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo naši mentorici profesorici Andreji Rom za njeno pomoč, dragocene nasvete in trud pri pripravi in izdelavi naše končne raziskovalne naloge. Zahvaljujemo se tudi profesorici Heleni Muhi in profesorici Majdi Lesjak za opravljeno lekturo raziskovalne naloge. Prav tako hvala vsem, ki ste nam rešili anketne vprašalnike ter nam pomagali, da smo nalogo pripeljale do konca.

KAZALO VSEBINE:

POVZETEK.....	3
1 UVODNI DEL.....	4
1.1 Izbira in opis raziskovalnega področja.....	4
1.2 Raziskovalni cilji in namen naloge.....	5
1.2.1 Teoretični del.....	5
1.2.2 Praktični del.....	5
1.3 Hipoteze.....	6
1.4 Zbiranje podatkov in raziskovalne metode.....	7
Sekundarna metoda.....	7
Primarna metoda.....	7
1.5 Omejitve.....	7
2 TEORETIČNI DEL.....	8
2.1 Zgodovina slovenskega denarja.....	8
2.1.1 Tolar (sit).....	8
2.1.1 Bankovci in kovanci.....	9
2.2 Kako je nastala EU?.....	10
2.3 Zgradba EU.....	10
2.4 Skupne značilnosti vseh članic v EU.....	11
2.5 Katere države lahko postanejo članice EU in kako?.....	13
2.6 Države članice v EU.....	13
2.7 Evro.....	14
2.7.1 Kaj je evro?.....	14
2.7.2 Zakaj evro?.....	14
2.7.3 Kje se uporablja evro?.....	14
2.7.4 Bankovci.....	15
2.7.5 Kovanci.....	17
2.8 Evro v Sloveniji.....	17
2.8.1 Uvedba evra v Sloveniji.....	17
2.8.1.1 Trinajstica straši slovenski evro.....	18
2.8.2 Pomembni datumi in dogodki.....	18
2.8.3 Zamenjava tolarske gotovine v bankah in hranilnicah.....	18
2.8.4 Slovenski evro kovanci.....	19
2.8.5 Zaščitni znaki nove valute.....	20
2.8.6 Ponarejanje.....	20
2.8.6.1 Preverjanje pristnosti bankovcev se lahko naučimo.....	21
2.8.7 Dobra stran uvedbe evra.....	22
2.8.8 Slaba stran uvedbe evra.....	22
2.8.8.1 Samo dve menjalnici v Celju.....	23
2.8.8.2 Podražitve pri uvedbi evra v Sloveniji.....	24
2.8.8.3 Zveza potrošnikov Slovenije.....	26
2.8.8.4 Črna lista podražitev in lista izdelkov, ki so se podražili od 6 do 10%.....	27
2.8.8.5 Po podjetnikih udarile poslovne banke.....	32
2.8.8.6 Podjetnikom vre kri zaradi provizij.....	32
2.8.8.7 Podražitve v državah članicah v evroobmočju pred, med in po uvedbi evra.....	33
2.8.8.8 Znana inflacija v primerjavi z dejansko.....	33
2.8.9 Spremembe pri plačilnem prometu.....	34
2.8.10 Vplivi evra.....	35

Ko centi trgajo žepe

2.8.11	Možno plačevanje z tolarji po uvedbi evra.....	36
2.8.12	Evro v plačilnem prometu.....	36
3.8.12.1	Plačilni promet z evrom cenejši.....	36
2.8.12.2	Bančni računi.....	36
2.8.12.3	Položnice in nakaznice.....	36
2.8.12.4	Papirni plačilni nalogi.....	37
2.8.12.5	Čeki.....	37
2.8.12.6	Dobili bomo nove položnice, ne pa tudi novih kartic.....	37
2.8.13	Koristne informacije.....	38
3	PRAKTIČNI DEL.....	39
3.1	Analiza zbranih podatkov.....	39
3.2	Ovrednotenje hipotez.....	68
4	Sklepne misli.....	71
	Za zaključek pa imamo tudi nekaj nasvetov kako porediti evropujsa.....	72
	LITERATURA IN VIRI.....	73
6	Priloge.....	74
6.1	Anketni vprašalnik.....	75

POVZETEK

Če smo čustveni, lahko rečemo, da ob uvedbi evra v Slovenji zapuščamo valuto, ki smo jo ljubili in prevzemamo valuto, ki jo imajo radi drugi.

Čeprav je evro v marsikateri denarnici že več let, bo trajalo nekaj časa, da tudi do njega zgradimo svoj odnos. In predvsem, da ga sprejmemo za svojega.

V raziskavi smo ugotovile, da bi ljudje raje obdržali slovenski tolar kot evro in da še vedno preračunavajo evre v tolarje zaradi lažje predstave. Večina anketirancev je opazila bistvene podražitve pred in po uvedbi evra. Najpogosteje so bile opažene podražitve živil in pijač v gostinskih lokalih ter parkirnine. Vprašani ne vedo, kam javiti največje podražitve. Po uvedbi evra pričakujejo predvsem pozitivne posledice. Več kot polovica vprašanih pa žal ne pozna zaščitnih znakov nove valute. Večina anketirancev si je za spomin obdržala slovenski bankovec oziroma kovanec, kar lahko pomeni, da smo bili precej navezani na slovenski tolar. Vprašani se težko navajajo na dejstvo, da evro kovanci niso drobiž. Najbolj se bojijo množičnih podražitev. Pri sprejemanju nove valute so imeli največ težav prvi teden po njegovi uvedbi. Malo manj kot polovica vprašanih ne uporablja evro kalkulatorjev pri preračunavanju, vprašani pa plačujejo predvsem z gotovino, ter vzamejo vsak vrnjeni evrski cent.

Tudi same smo opazile nekaj podražitev, ki smo jih navedle v nalogi ter jih javile Zvezi potrošnikov Slovenije.

Vsem želimo, da bi se v denarnicah slišal čim glasnejši zvok šelestenja in žvenketanja nove denarne valute. Nasveti evropujša vam bodo morda pomagali, da vam v žepu ostane kakšen evrski cent več.

1 UVODNI DEL

1.1 Izbira in opis raziskovalnega področja

Za temo, ki jo raziskujemo, smo se odločile predvsem zato, ker je zelo aktualna in za našo državo predstavlja prelomnico, ko smo se morali državljani in državljanke posloviti od valute, ki smo ji zaupali in nas je spremljala zadnjih petnajst let. Lahko rečemo, da se je tolar poslovil dostojanstveno in pokončno. Euro je večini od nas že dobro poznan, kljub temu navajanje na novo valuto ni vedno enostavno. Dobra priprava na uvedbo evra s strani države in gospodarstva je bistveno olajšala uvedbo novega denarja tudi posamezniku. K lažjemu prehodu pa lahko z dobro obveščenostjo pomaga tudi vsak od nas, zato bomo skušale tudi me prispevati svoj del.

Naša raziskovanja bomo pričele s teoretičnim delom, in sicer z Evropsko unijo, ki je domovina evra. Nato bomo pojasnile, kaj je euro, njegove uporabnike in območje uporabe. Vsaka članica EU sčasoma sprejme to valuto za svojo, kot ostale države smo jo tudi mi. Osredotočile se bomo na priprave naše države na prihod nove valute z gospodarskega in družbenega vidika. Z evrom pa ni prišla samo nova valuta, ampak tudi prednosti in slabosti, ki nam jih je ta povzročil.

Eden izmed problemov so podražitve, ki jih bomo raziskale in ugotovile, zakaj tako. Našo pozornost pa bomo tudi usmerile v raziskovanje črne liste, ki prikazuje podražitve izdelkov in storitev. Največ dela in priprav na euro v plačilnem prometu je imel bančni sistem, zato bomo podrobno opisale delovanje sistema. Tolar je slovenski denar s petnajstletno zgodovino, v katerem so se zgodili tudi pomembni mejniki, zato jih bomo tudi predstavile.

Raziskovalna naloga se nadaljuje s praktičnim delom, v katerem bomo raziskale, kje dobijo anketiranci največ informacij o evru, povprašale bomo tudi, ali bi raje obdržali slovenski tolar. Ugotavljale bomo, ali vprašani preračunavajo EUR v SIT. Želele bomo tudi ugotoviti, kako so bili anketiranci vezani na slovenski tolar, zato bomo raziskale, ali so za spomin obdržali kakšen slovenski bankovec ali kovanec.

K lažjemu prehodu na novo valuto pa lahko z dobro obveščenostjo pomaga tudi vsak od nas, zato je bil tudi to eden izmed namenov našega raziskovanja.

1.2 Raziskovalni cilji in namen naloge

1.2.1 Teoretični del

- Zgodovina slovenskega denarja
- Evropska unija
- Evro kot valuta
- Evro v Sloveniji
- Priprava bančnega sistema na uvedbo evra
- Evro v plačilnem prometu
- Slabosti in prednosti uvedbe evra
- Podražitev bančnih storitev
- Zveza potrošnikov Slovenije – črna lista podražitev

1.2.2 Praktični del

- Raziskati, kje dobijo ljudje največ informacij o evru.
- Ugotoviti, ali bi ljudje raje obdržali slovenski tolar kot evro.
- Proučiti, ali vprašani preračunavajo EUR v SIT zaradi lažje predstave.
- Raziskati, ali so se cene izdelkov in storitev podražile zaradi uvedbe nove plačilne valute.
- Izvedeti, ali anketiranci poznajo zaščitne znake nove valute.
- Raziskati, kdaj so vprašani imeli največ težav po uvedbi nove valute.
- Ugotoviti, ali anketiranci uporabljajo evro kalkulatorje pri preračunavanju.
- Proučiti, česa se anketiranci najbolj bojijo ob uvedbi evra.
- Raziskati, s čim anketiranci najpogosteje plačujejo.
- Ugotoviti, ali anketiranci po uvedbi evra še puščajo napitnine.

1.3 Hipoteze

Pred raziskavo smo oblikovale nekaj predpostavk, ki so izhajale iz naših predhodnih stališč in poznavanja te tematike.

Oblikovale smo naslednje hipoteze:

H1: Večina ljudi dobi največ informacij o evru preko televizije.

H2: Ljudje bi rajši obdržali slovenski tolar kot evro.

H3: Menimo, da anketiranci še vedno preračunavajo evre v SIT, da imajo predstavo o vrednosti izdelka oz. storitve.

H4: Menimo, da so se cene nekaterih izdelkov pred in po uvedbi evra bistveno podražile.

H5: Večina anketirancev je za spomin obdržala slovenski bankovec oz. kovanec.

H6: Menimo, da anketiranci ne vedo, kje dobiti informacije o največjih podražitvah izdelkov ali storitev.

H7: Anketiranci ne uporabljajo denarnic, prilagojenih evru.

H8: Večina anketirancev ne pozna zaščitnih znakov nove valute.

H9: Menimo, da se anketiranci zelo težko privajajo na to, da evro kovanci niso drobiž.

H10: Večina anketirancev je imela največ težav z novo valuto prvih 14 dni po uvedbi.

H11: Anketiranci se ob uvedbi evra najbolj bojijo množičnih podražitev.

H12: Menimo, da anketiranci predvsem plačujejo s karticami, pri plačevanju s kovanci pa porabijo precej časa za njihov ustrezen izbor.

H13: Anketiranci ne uporabljajo evro kalkulatorjev pri preračunavanju.

H14: Menimo, da po uvedbi evra stranke počakajo na vsak vrnjeni evrski cent, v svojih denarnicah pa imajo povprečno 20 evrov.

1.4 Zbiranje podatkov in raziskovalne metode

Sekundarna metoda

V teoretičnem delu smo uporabili različne sekundarne vire podatkov, ki smo jih pridobili s pomočjo domače strokovne literature, člankov različnih strokovnih časopisov – predvsem financ in s pomočjo spleta.

Primarna metoda

Raziskovalni del naše naloge temelji na principu spraševanja ljudi različnih starostnih skupin, ki smo ga izvedli s pomočjo anketnega vprašalnika. Anketni vprašalnik (priloga št. 1) smo razdelili 250 ljudem, z različno izobrazbo in starostjo.

Pravilno izpolnjene anketne vprašalnike smo uredili in obdelali podatke. Rezultate teh anket smo prikazali s pomočjo grafov, ki smo jih tudi analizirali.

1.5 Omejitve

- Pomanjkanje časa, saj raziskovalno delo poteka izven pouka, zato smo delale tudi med zimskimi počitnicami in med našim prostim časom.
- Neresnost in nezainteresiranost anketirancev, zato smo dobile vrnjenih nekaj nepopolnih anketnih vprašalnikov, ki smo jih izločile, nekaj pa jih nismo dobile nazaj
- Pomanjkanje literature o uvedbi evra v Sloveniji, zato smo veliko podatkov črpali iz različnih strokovnih revij.
- Nepredvidene bolezni ter odsotnosti katere izmed nas, zato raziskovalna naloga ni potekala v skladu z našim planom.
- Neenakomerna razdelitev dela med nami.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Zgodovina slovenskega denarja

Leta 1990 je dobila Slovenija neuradno slovensko lipo, ki je bila v obtoku do leta 1992. Ob razglasitvi neodvisnosti je bila pred Slovenijo med drugimi tudi naloga, da se osamosvoji denarno. Zaradi Brionske deklaracije, s katero je bil razglašen trimesečni moratorij, so morali prebivalci Slovenije uporabljati jugoslovanski denar, ki pa je bil vedno manj vreden.

8. oktobra 1991 je prenehal veljati Brionski moratorij in slovenski parlament je po koncu burne razprave o imenu novega denarja sprejel [zakon o denarni enoti Republike Slovenije](#) in [zakon o uporabi denarne enote Republike Slovenije](#) ter s tem uvedel novo nacionalno denarno enoto - slovenski tolar kot edino zakonito plačilno sredstvo v Sloveniji.

9. oktobra 1991 so začeli jugoslovanske dinarje zamenjevati za vrednostne bone po menjalnem razmerju 1 : 1, ker slovenski tolar še ni bil natisnjen.

Od leta 1992 do 1994 so vrednostne bone nato postopno zamenjali za tolarske bankovce in kovance.

Tolar je bil uradna valuta Republike Slovenije do [1. januarja 2007](#), ko ga je zamenjal [evro](#).

2.1.1 Tolar (sit)

Slovenski tolar, ki ga je sestavljalo 100 stotinov, je nekdanja uradna denarna enota v Republiki Sloveniji in Evropski uniji. Njegova oznaka po standardu ISO 4217 je SIT. Izvor njegovega imena je v starem kovancu tolarju, enako kot pri dolarju. Uveden je bil po izteku Brionske deklaracije, 8. oktobra 1991. Z do takrat veljavnimi jugoslovanskimi dinarji so se menjali v razmerju 1:1. Najprej so prišli v obtok boni v vrednosti 1, 2, 5, 10, 50, 100, 200, 500 in 1000, pozneje še za 5000 SIT. Boni so bili natisnjeni že na začetku leta 1991, takoj po slovenskem plebiscitu za primer, če bi med osamosvajanjem prišlo do pomanjkanja gotovine v obtoku. Na vseh bonih je bil motiv Triglava in knežjega kamna, ki je dvignil precej prahu v Avstriji, boni so se ločili le po barvi in izpisani nominalni vrednosti.

Po približno enem letu so postopoma prišli v obtok »pravi« bankovci, ki so jih tiskali v Veliki Britaniji. Zasnoval jih je akademski slikar Miljenko Licul, na njih so bili upodobljeni pomembnejši Slovenci in z njimi povezani motivi. Nekoliko kasneje so prišli v obtok tudi kovanci, ki so jih kovali na Slovaškem, na njih so bili upodobljeni živalski motivi. Poleg tega je bilo v obtok poslanih tudi nekaj priložnostnih kovancev, ki so sicer zakonito plačilno sredstvo, vendar nanje le redko naletimo, ker so večinoma v lasti zbiralcev.

Od 28. junija 2004 je bil tolar vezan na evro v ERM II, in sicer je tečaj tolarja 1 EUR = 239,64 SIT. 1. januarja 2007 je tolarje nadomestil evro. Slovenska vlada je oktobra 2005 izbrala motive za slovenske evrokovance.

2.1. 1 Bankovci in kovanci

2.2 Kako je nastala EU ?

Zgodovina združene Evrope sega v leto 1951, ko je bila sklenjena Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (ESPJ). V petdesetih letih sta bili nato sklenjeni še Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (EURATOM) in Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti (**EGS**, imenovana tudi **Rimska pogodba**, ki je začela veljati 1. 1. 1958).

Pogodba iz Maastrichta, ki je bila podpisana leta 1992, je poleg sprememb vseh treh ustanovnih pogodb prinesla še novo, četrto ustanovno pogodbo, in sicer **Pogodbo o ustanovitvi Evropske unije**. Z Maastrichtsko pogodbo so se vse tri Evropske skupnosti preimenovala v Evropsko unijo, Pogodba o ustanovitvi EGS pa v Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti.

Do zadnjih sprememb ustanovnih pogodb je prišlo z **Amsterdamsko in Niško (Nicejsko) pogodbo**, ki sta začeli veljati v letu 1999 oziroma 2003 in pomenita pomemben korak v pripravah na širitev Evropske unije.

2.3 Zgradba EU

Zgradba Evropske unije se ponavadi ponazarja s t. i. evropskim templjem, ki se opira na tri stebre.

Prvi stebel je osrednji del Evropske unije in tvori najožje jedro evropske integracije, vanj vstopajo in ga gradijo zgoraj navedene tri evropske skupnosti, ki jih spremlja ekonomska in monetarna unija: govorimo o t. i. naddržavnem sodelovanju držav članic, pri čemer se to sodelovanje nanaša na materijo, ki jo urejajo navedene ustanovne pogodbe, ki tvorijo tudi jedro t. i. prava Evropske skupnosti.

Drugi in tretji stebel predstavljata skupno zunanjo in varnostno politiko ter sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev. Pravo drugega in tretjega stebra lahko označimo kot pravo EU v ožjem smislu ali unijsko pravo in po svoji naravi ni nadnacionalno. S pojmom pravo EU v širšem smislu pa lahko označimo pravo vseh treh stebrov skupaj, pri čemer se za pravo EU v širšem smislu uporablja tudi pojem **evropsko pravo**.

2.4 Skupne značilnosti vseh članic v EU

Zastava

Evropska zastava ima 12 rumenih zvezd, razporejenih v krogu na modri podlagi, ki predstavljajo Evropsko unijo, enotnost Evrope ter njeno identiteto v širšem smislu besede. Krog zlatih zvezd je simbol solidarnosti in harmonije med evropskimi narodi.

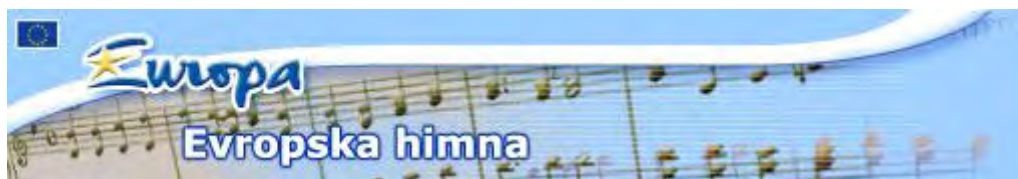
Število zvezd na zastavi nima nič skupnega s številom držav članic. Število dvanajst velja za tradicionalen simbol popolnosti, celovitosti in enotnosti (dvanajst mesecev, dvanajst dnevnih in nočnih ur, dvanajst apostolov, dvanajst Heraklejevih del), krog pa je simbol povezanosti in nerazdružljivosti. Zastava torej ostaja nespremenjena ne glede na širitve Unije.

Himna

Evropska himna ni zgolj himna Evropske unije, temveč himna Evrope v najširšem pomenu. Podlaga za njeno melodijo je 9. simfonija Ludwiga van Beethovna iz leta 1823.

Leta 1972 je Svet Evrope (ki je oblikoval tudi evropsko zastavo) Beethovnovno Odo radosti razglasil za svojo himno. Na slavnega dirigenta Herberta von Karajana je bila naslovljena prošnja, da napiše tri instrumentalne priredbe – solo za klavir, pihala in simfonični orkester. Brez kakršnih koli besed, v univerzalni govorici glasbe, himna odseva ideal svobode, miru in solidarnosti, vrednote, za katere se zavzema tudi Evropa.

Leta 1985 so jo predsedniki držav in vlad razglasili za uradno himno Evropske unije. Njen namen ni nadomestiti nacionalne himne držav članic, temveč slaviti skupne vrednote Evropske unije in enotnost njenih držav članic v vsej svoji različnosti.

9. maj, dan Evrope

Robert Schuman je 9. maja 1950 predstavil svoj predlog o oblikovanju organizirane Evrope, ki je nujna za vzdrževanje miroljubnih odnosov.

Ta predlog, znan kot »Schumanova deklaracija«, se upošteva kot začetek oblikovanja tega, kar je zdaj Evropska unija.

Danes je 9. maj postal evropski simbol (dan Evrope), ki poleg zastave, himne, gesla in enotne valute (aura) opredeljuje politični subjekt Evropske unije. Dan Evrope je priložnost za dejavnosti in dogodke, ki Evropo približajo njenim državljanom in narode Unije zblížajo med seboj.

Enotna valuta

Evropska enotna valuta se imenuje EVRO, katero je do sedaj uvedlo že 12 držav. Za ime evro so se voditelji EU odločili leta 1995. Simbol za evro je €, uradna koda po standardu ISO pa EUR. Manjša enota evropske valute je cent, en evro pa je 100 centov.

Geslo

„Združena v raznolikosti“ je geslo Evropske unije. Uporabljati so ga začeli okoli leta 2000, prvič pa je bilo uradno omenjeno v [Pogodbi o Ustavi za Evropo](#), ki je bila podpisana leta 2004. Simboli EU so opisani v 1-8. členu Pogodbe.

Geslo pomeni, da so z EU Evropejci združeni v skupnem trudu za mir in blaginjo ter da so številne različne kulture, navade in jeziki v Evropi prednost za celino.

Acquis communautaire

To je pravni red (zakonodaja) EU.

Uradni jezik

Uradni jezik EU so vsi uradni jeziki držav članic.

Delovni jezik

To so angleščina, francoščina in nemščina.

Skupne institucije

Evropski parlament, Svet EU, Evropska komisija, Sodišče Evropskih skupnosti in Računsko sodišče, s sedeži v Bruslju, Luksemburgu in Strasbourg.

Evropski svet sestavljajo predsedniki držav ali vlad držav članic EU.

2.5 Katere države lahko postanejo članice EU in kako?

Po 49. členu Pogodbe o Evropski uniji lahko za članstvo v Evropski uniji zaprosi **vsaka evropska država, ki spoštuje naslednja načela:**

- načelo svobode, demokracije in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin pravne države;
- države morajo biti pripravljene krepiti in medsebojno uskladiti gospodarstva in vzpostaviti gospodarsko in monetarno unijo, vključno z enotno in stabilno valuto in uveljavljati skupno zunanjo in varnostno politiko, ki utegne pripeljati v skupno obrambo;
- kandidatke morajo nadaljevati proces ustvarjanja vedno tesnejše povezanosti med državljani Evrope, v kateri so odločitve kar najbližje državljanom v skladu z načelom subsidiarnosti.

Država, ki zaprosi za članstvo v Evropski uniji, mora prošnjo nasloviti na Svet EU, ki o tem odloča soglasno po posvetovanju z Evropsko komisijo in po prejemu privolitve Evropskega parlamenta, ki odloča z absolutno večino svojih članov.

2.6 Države članice v EU

Slovenija je s 1. majem 2004 postala članica EU.

Ostale članice

Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Španija, Švedska, Velika Britanija,

Države kandidatke

Hrvaška, Makedonija, Turčija

2.7 Evro

2.7.1 Kaj je evro?

Evro je denarna enota 13 držav Evropske unije, ki trenutno sestavljajo območje evra. Skupna evropska valuta je ime dobila na zasedanju Evropskega sveta, ki je potekal 15. in 16. decembra 1995 v Madridu. Šefi držav in vlad takratnih petnajstih članic Unije so potrdili, da bo ime *euro* enako zapisano v vseh uradnih jezikih ter bo nadomestilo generični izraz ECU, ki se je uporabljal kot obračunska enota. Na zasedanju so se dogovorili, da bodo dovolili eno in edino odstopanje, in sicer Grčiji zaradi drugačne abecede.

Denarna enota Evropske unije je tako v vseh članicah zapisana enako, čeprav je vstop novih držav v Unijo leta 2004 tudi na to področje vnesel nekaj jezikovne raznolikosti. Štiri nove članice namreč v pogovornem jeziku uporabljajo različne nazive, in sicer: Latvija (eiro), Litva (euras), Madžarska (euró) in Slovenija (evro). Svet Evropske unije je 21. decembra 2005 sprejel novelo Uredbe o uvedbi eura, ki določa, da postane valuta sodelujočih držav članic euro, njena enota je 1 euro, ki se naprej deli na sto centov. Zakonodaja tudi določa, da se v pravnih instrumentih evro piše z *u*. V ostalih primerih se beseda evro v Sloveniji piše v skladu s slovenskim pravopisom.

Uradna kratica za evro (potrjena s strani Mednarodne organizacije za standardizacijo) je EUR in se uporablja v poslovnem, finančnem in trgovinskem okolju. Na mestih, kjer smo do sedaj srečevali oznako za slovenski tolar (SIT), bo z uvedbo evra torej oznaka EUR. Uradni grafični simbol skupne evropske valute je €. Oblika spominja na grško črko epsilon, kar se navezuje na Staro Grčijo kot zibelko evropske civilizacije, ter na prvo črko besede Evropa. Dve vodoravni in vzporedni črti predstavljata stabilnost skupne valute.

Evropska komisija je grafični simbol za evro oblikovala na podlagi treh kriterijev, in sicer: delovati mora kot razpoznavni simbol Evrope, mora biti enostaven za zapis z roko ter estetsko zasnovan.

2.7.2 Zakaj evro?

Ko je enotno evropsko valuto kot knjižni denar uvedlo prvih 11 držav Evropske unije (kasneje je evro uvedla še Grčija), so države članice še imele možnost, da so se odločile, ali bodo prevzele evro ali ne. Velika Britanija in Danska sta se odločili za ohranitev lastne valute: na pogajanjih sta dosegli posebno pravico, ki jima daje možnost, da jima evra ni treba uvesti, tudi če izpolnjujeta konvergenčna merila. Švedska pa meril za uvedbo evra formalno še ne izpolnjuje, saj ostaja zunaj mehanizma deviznih tečajev (ERM II).

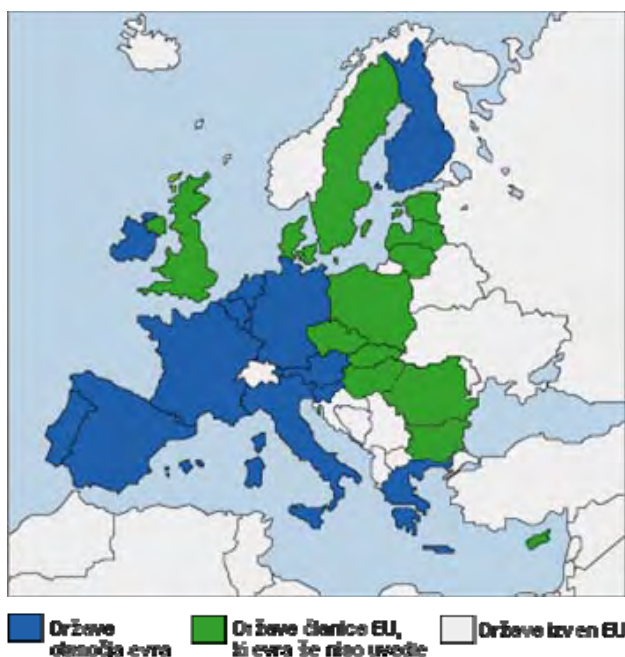
Za nove države članice Evropske unije, vključno s Slovenijo, te možnosti ni. Vse morajo svojo gospodarsko in denarno politiko voditi tako, da bodo čim prej izpolnile konferenčna merila in se tako pripravile na uvedbo evra.

Seveda pa ob uvedbi evra ne moremo govoriti samo o formalnem izpolnjevanju pravnih določb.

2.7.3 Kje se uporablja evro?

Evro je legalna valuta za 300 milijonov ljudi v Avstriji, Belgiji, na Finskem, v Franciji, Grčiji, Italiji, na Irskem, v Luksemburgu, na Nizozemskem, v Nemčiji, na Portugalskem in v Španiji. Evro uporabljajo tudi na območjih, ki so del članic EU, a so od nje fizično ločene: to so deli Francije (Martinique, Guadeloupe, Francoska Gvajana in Réunion), dela portugalske (Madeira in Azori) in deli Španije (Kanarski otoki, Ceuta in Melilla). Razen španskih enklav v severni Afriki Ceute in Melille so vsa naštetja območja po pogodbi deli EU. Nekatera

francoska ozemlja (Mayotte, otoki Saint-Pierre in Miquelon) uporabljajo evro, ker so prej uporabljali francoske franke in so nato samodejno prevzeli evropsko valuto. Evro uporabljajo tudi Monako, San Marino in Vatikan, ki so sklenili uradne sporazume z EU, Andora, Črna gora in Kosovo pa uporabljajo evro, ne da bi imeli z EU sklenjene uradne sporazume.

2.7.4 Bankovci

V veljavi so bankovci s sedmimi vrednostmi. Bankovci so enaki v vseh državah, ki uporabljajo evro. Oblikoval jih je avstrijski grafični oblikovalec Robert Kalina, na njih pa so upodobljeni objekti, ki predstavljajo različna arhitekturna obdobja v evropski zgodovini: klasicizem, romantiko, gotiko, renesanso, barok in rokoko ter sodobni stil dvajsetega stoletja. Upodobljeni objekti ne obstajajo, so pa nekateri zelo podobni resničnim stavbam.

Evrski bankovci so v vseh državah območja evra enaki. Izdani so v sedmih različnih vrednostih: 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € in 500 €.

Na sprednji strani so upodobljena okna in vrata, ki simbolizirajo evropski duh odprtosti in sodelovanja. 12 zvezd Evropske unije predstavlja dinamiko in harmonijo sodobne Evrope. Mostovi na hrbtni strani pa simbolizirajo komunikacijo med evropskimi narodi ter med Evropo in ostalim svetom.

Ko centi trgajo žepe

2.7.5 Kovanci

Evro kovance oblikujejo v vsaki državi članici Ekonomske in monetarne unije (EMU) posebej, svoje kovance pa izdajajo tudi Monako, San Marino in Vatikan. Ena stran kovancev je enotna, evropska, druga pa je nacionalno obarvana, tako da obstaja kar 120 različnih kovancev. Vsi kovanci in bankovci so veljavni na celotnem območju, na katerem je evro veljavna valuta. Pri plačevanju s kovanci je treba upoštevati še regulativo Sveta EU 974/98, ki pravi, da nikomur (trgovini, ponudniku storitev) ni treba sprejeti več kot 50 kovancev ob enkratnem plačilu.

2.8 Evro v Sloveniji

2.8.1 Uvedba evra v Sloveniji

Slovenija je izmed petih maastrichtskih meril, ki so predpisana za uvedbo enotne evropske valute izpolnila vsa, ki jih je morala. Ukrotila je inflacijo pod najvišjo dovoljeno mejo, izpolnjevala je pogoj o dovoljeni višini dolgoročnih obrestnih mer ter pogoj o dovoljeni velikosti proračunskega primanjkljaja oziroma javnega dolga. Izpolnila je pogoj o dvoletni vključenosti v mehanizem menjalnih tečajev. Z uveljavitvijo novele zakona o Banki Slovenije je Slovenija izpolnila še en nujni pogoj za prevzem evra.

Evro je postal slovenska nacionalna valuta v več stopnjah. Prvo stopnjo je predstavljal vstop Slovenije v EU in kmalu za tem tudi v sistem mehanizma deviznih tečajev ERM II (28. junij 2004). Druga stopnja se je začela z informativnim dvojnimi označevanjem cen, 1. marca 2006 in se je končala, ko je bila sprejeta odločitev, da Slovenija izpolnjuje pogoje za uvedbo evra. Takrat je bil določen tudi tečaj zamenjave med tolarjem in evrom. Do tega pa je prišlo junija 2006. Že naslednji dan po določitvi nepreklicnega tečaja zamenjave je nastopilo obvezno dvojno označevanje cen po tem tečaju, ki bo trajalo 6 mesecev po uvedbi evra. Tretjo stopnjo predstavlja dejanska uvedba evra, ta je bila 1. januarja 2007, ko je evro postal naš denar. Takrat se je začel tudi dvojni obtok tolarjev in evrov, ki se je zaključil 14. januarja 2007.

S 1. januarjem 2007 je začel teči tudi rok za zamenjavo tolarjev za evre: do 1. marca 2007 bo mogoče menjati kovance in bankovce brezplačno v poslovnih bankah in hranilnicah, po tem datumu pa bomo lahko brez časovne omejitve in brezplačno bankovce zamenjali pri Banki Slovenije, ki bo sprejemala tudi kovance, vendar le do leta 2016.

2.8.1.1 Trinajstica straši slovenski evro

Slovenija v evropsko območje vstopa kot trinajsta država. Pa kaj potem! Vraževerje je, če se tega zavedamo ali ne, del našega vsakdana. Pogled v kulturno zgodovino človeštva pokaže, da je obstajalo vselej in da je živo tudi zdaj. » Slovenci smo srednje vraževeren narod » , pravi etnolog Damjan Ovsec, potem takem bomo v elitni krog držav z enotno evropsko valuto kot trinajsti vstopili z določeno mero nelagodja. Upravičenega? Je to res tako, kot če bi srečali črno mačko? Po enih od teorij trinajstica sploh ni zlovešče število. Trinajstica simbolizira ponovno rojstvo, spremembo zavesti. Trinajsta članica evropske skupine – počakajmo.

Vir: Finance, 17. maj 2006, stran 16

2.8.2 Pomembni datumi in dogodki

- 1. 3. 2006 - začetek obdobja dvojnega označevanja cen v tolarjih in evrih
- 1. 12. 2006 - začetek prodaje začetnih svežnjev evro kovancev za pravne osebe
- 15. 12. 2006 - začetek prodaje začetnih svežnjev evro kovancev za občane
- 01. 1. 2007- uvedba nove valute in začetek brezplačnega zamenjevanja gotovine (tolarjev v evre) v bankah
- 1. 1. 2007- začetek obdobja dvojnega obtoka- gotovinsko plačevanje v evrih in tolarjih
- 14. 1. 2007- konec obdobja dvojnega obtoka- gotovinskega plačevanja v tolarjih in evrih
- 1. 3. 2007- konec brezplačnega zamenjevanja gotovine (tolarjev v evre) v bankah
- 30. 6. 2007- konec obdobja dvojnega označevanja cen v evrih in tolarjih
- 30. 6. 2007- konec dvojnega označevanja bančnih izpiskov iz transakcijskih računov za občane
- 31. 12. 2016- konec brezplačnega zamenjevanja tolarjskih kovancev v Banki Slovenije

2.8.3 Zamenjava tolarjske gotovine v bankah in hranilnicah

- Banka Slovenije, banke in hranilnice bodo v obdobju od 1. januarja 2007 do vključno 1. marca 2007 brezplačno zamenjevale kovance in bankovce slovenskih tolarjev v kovance in bankovce evrov.
- Zamenjavo zneskov, ki presega 1.500 evrov, bo treba napovedati en delavni dan pred načrtovano menjavo. Če zamenjava ne bo napovedana, lahko banka, hranilnica ali pošta zaračuna stroške menjave v skladu s svojo veljavno tarifo.
- Po 1. marcu 2007 bo brezplačno zamenjevanje tolarjev v evre možno v Banki Slovenije. Zamenjava bankovcev bo časovno neomejena, kovance pa bomo lahko zamenjali do konca leta 2016.

2.8.4 Slovenski evro kovanci

Vrednost: 2 €
Podoba: dr. France Prešeren

Vrednost: 1 €
Podoba: Primož Trubar

Vrednost: 50 centov
Podoba: Triglav

Vrednost: 20 centov
Podoba: lipicanci

Vrednost: 10 centov
Podoba: neizveden Plečnikov načrt slovenskega parlamenta

Vrednost: 5 centov
Podoba: sejalec

Vrednost: 2 centa
Podoba: knežji kamen

Vrednost: 1 cent
Podoba: štorklja

Uvedba evra pomeni tudi spreminjanje navad, povezanih z drobižem. Zaradi nizke vrednosti tolarških kovancev drobiža pogosto sploh ne upoštevamo, zato bodisi ostane na blagajni bodisi se nabira doma v različnih hranilnikih. Z uvedbo evra pa bo plačevanje s kovanci postalo pomembno, zato se moramo navaditi upoštevati vsak evrski kovanec, ki ni več ničvreden drobiž.

2.8.5 Zaščitni znaki nove valute

Z uvedbo evra bodo evro bankovci izpostavljeni poneverbam, zato so zaščiteni z elementi, ki jih lahko razpoznamo z otipom, pogledom ali nagibom bankovca, in omogočajo, da lahko z njimi hitro in zanesljivo preverimo pristnost bankovcev. Pri poneverbi je treba vedno preveriti več zaščitnih elementov.

Kateri so zaščitni elementi?

- Zaradi posebnega tiskarskega postopka imajo bankovci značilen otip.
- S pogledom proti svetlobi postanejo vidni vodni znak, varnostna nit in sestavljena številka. Vsi trije elementi se vidijo s sprednje in zadnje strani pristnega bankovca.
- Pri nagibu bankovca na sprednji strani lahko vidimo spreminjajočo se podobo na hologramu, na zadnji strani pa zlatorumen trak (na bankovcih za 5, 10 in 20 evrov) oziroma številko spremenljive barve (na bankovcih za 50, 100, 200 in 500 evrov).

2.8.6 Ponarejanje

Pomembno je, da znamo prepoznati ponarejene evrske bankovce in kovance. Pristnost bankovcev lahko ugotovimo tudi s preprostim testom po principu **POGLED – OTIP – NAGIB**. Bankovec pogledamo in otipamo ter ga obrnemo proti svetlobi. Zaradi zaščitnih elementov, kot so hologram, optično spremenljiva barva in zlatorumen svetlikajoči se trak, moramo pri pregledu evrski bankovec tudi nagibati.

Za zaščito pred ponaredki:

- *če podvomimo v pristnost prejetega bankovca, ga primerjajmo z bankovcem, za katerega smo prepričani, da je pristen;*
- *vedno preverimo več zaščitnih elementov;*
- *preverimo na posebnih, za to namenjenih avtomatih.*

2.8.6.1 Preverjanje pristnosti bankovcev se lahko naučimo

Pred ponaredki se lahko zavarujemo že s poznavanjem apoenov in zaščitnih elementov pristne evrske gotovine.

Pri bankovcih je priporočen trojni preizkus

Za prepoznavanje pristnosti evrskih bankovcev Evropska centralna banka priporoča trojni test: otip-pogled-nagib. Bankovec mora šelesteti in imeti značilen zvok, ko pomahamo z njim. Z otipom prepoznamo dvignjeni tisk na njem. Ko bankovec pogledamo proti svetlobi, ugledamo vodni znak, varnostno nitko in sestavljena števila. Vse troje je vidno na sprednji strani in zadnji strani pristnega bankovca. Ko bankovec nagnemo, se na sprednji strani pokaže spreminjajoča se podoba na hologramskem traku, na zadnji pa svetleč trak ali črnilo spremenljive barve. Vsi evrski bankovci imajo oznake za slepe in slabovidne. Če sumimo, da gre za ponaredek, je dobro tudi, da bankovec primerjamo z drugim.

Zaščiteni so tudi evrski kovanci

Med zaščitnimi elementi evrskih kovancev sta pomembni posebna zlitina (kovanca za en in dva evra sta izdelana trokovinsko, s triplastno tehnologijo in sta dvobarvna) ter različne oblike robov na posamezni vrednosti kovancev. Podrobneje se je mogoče o zaščitnih elementih evrske gotovine poučiti na straneh Evropske centralne banke.

Igralnice in cestninske postaje

Do zdaj so v Sloveniji največ ponarejenih evrskih bankovcev odkrili v igralnicah, največ ponarejenih evrskih kovancev pa na cestninskih postajah. Ker evro postaja nacionalna valuta, se bodo verjetno poleg navedenih pojavljali še drugi kraji za unovčevanje evrskih ponaredkov, pravijo na policiji.

Kako ravnati ob odkritju ponaredka

Kdor odkrije, da ima v posesti ali pri poslovanju bankovec ali kovance, za katerega se ugotovi, da je dejansko ponarejen, naj o tem takoj obvesti policijo, ker v tem primeru obstaja kaznivo dejanje ponarejanja denarja. Policija v tem primeru bankovec ali kovanec zaseže, zbere obvestila ter izvede potrebne postopke, da se odkrije storilec kaznivega dejanja, opravijo ustrezne kriminalistično-tehnične preiskave. In kako je z morebitnim nadomestilom imetniku bankovca, za katerega se je odkrilo, da je ponarejen? Centralne banke poskrbijo za zamenjavo obrabljenih ali poškodovanih bankovcev, ne pa ponarejenih.

Vir: Finance, 29. september 2006, stran 31

2.8.7 Dobra stran uvedbe evra

Uvedba evra prinaša predvsem prednosti tako za celotno gospodarstvo kot tudi za potrošnike. Prebivalcem prav gotovo prinaša veliko praktičnih poenostavitev: omogoča primerjavo cen na celotnem območju evra, kar povečuje konkurenco in ohranja cene na nižji ravni. Ker ni več stroškov z menjavanjem valut, so se pocenila potovanja in nakupi čez mejo ter v vse bolj priljubljenih spletnih trgovinah. Hkrati imajo potrošniki več možnosti za vlaganje in varčevanje na večjem in bolj likvidnem finančnem trgu.

V poslovnem življenju pomeni skupna valuta predvsem večjo konkurenčnost, kot posledico primerljivosti cen in stabilnejšega okolja za celotno gospodarstvo, ker enotna valuta odpravlja tečajna tveganja in stroške menjave denarja.

Zaradi evra se prej razdrobljeni nacionalni trgi pospešeno razvijajo in poglobljajo v bistveno večji in učinkovitejši enotni finančni trg. Stabilnost vzpodbuja več naložb v območje evra in s tem gospodarsko rast. V tem smislu je skupna valuta pomemben dejavnik za krepitev enotnega trga in celotnega projekta evropskega združevanja.

Poleg praktičnih plati pomeni evro tudi dolgoročno stabilnost javnih financ, še posebej zaradi pritiskov, ki so jim izpostavljeni proračuni držav zaradi staranja prebivalstva. Tudi po uvedbi evra morajo države skrbeti za disciplinirano porabo javnega denarja.

Nenazadnje je dejstvo, da so se države odločile opustiti lastne valute in uvesti evro, znamenje močne politične zaveze ciljem in nadaljnem poglobljanju Unije ter povečuje veljavo EU na svetovnem političnem zemljevidu. Območje evra postaja največja ekonomska in monetarna unija na svetu z naraščajočim deležem v svetovni trgovini, evro pa je vse pogostejše valuta, v kateri se države zadolžujejo in oblikujejo mednarodne denarne rezerve.

2.8.8 Slaba stran uvedbe evra

- Menjava tolarja z evrom bo podjetjem sicer kratkoročno povzročila stroške, ki bodo povezani predvsem s prilagoditvijo informacijske tehnologije, izdelave finančnih izkazov in dodatnim izobraževanjem zaposlenih, vendar mikroekonomski razlogi vključevanja v enotno valutno območje temeljijo na predpostavki, da bodo prihranki zaradi uporabe skupne valute večji od enkratnih stroškov prehoda na skupno valuto.
- Kot slabost uvedbe evra nekateri navajajo tudi prenos dela pristojnosti monetarne politike na Evropsko centralno banko in dejstvo, da država ne vodi več svoje politike deviznega tečaja. Vendar pa to ne pomeni, da Slovenija ne bo aktivno sodelovala pri oblikovanju evropske monetarne in ekonomske politike, saj bo v vseh pomembnejših finančnih institucijah EU (tudi v Evropski centralni banki) zastopana s svojimi predstavniki.
- Menjalnice ne bodo ustvarjale dobička.

2.8.8.1 Samo dve menjalnici v Celju

Skoraj tako pogosto in seveda pričakovano, kot so pred uvedbo evra potekale razprave, kako močno nas bodo po denarnicah udarile podražitve, je bilo v poslovnih krogih slišati mnenje, da je **negotova tudi prihodnost menjalnic**. Seveda ne samo v Celju, nas pa so zanimale predvsem menjalnice v našem mestu. Od prej delujočih sedem in zdaj registriranih štirih poslujeta ta trenutek v Celju dejansko le še menjalnici Publikum Fin, d. o. o., v Miklošičevi ulici in Ekopool na Krekovem trgu. Ko so nam zatrčili pristojni v obeh poslovalnicah, jih pravzaprav ni presenetilo, da je po uvedbi evra promet drastično upadel in da se delovanje menjalni ne obrestuje več. Tako imajo pri menjalnici Publikum Fin do približno 80 odstotkov strank manj, toda ker so to pričakovali, so se še pravočasno – tako kot nekatere druge večje slovenske menjalnice - dobro pripravili in v svoje poslovanje unesli še nekaj dejavnosti. Predvsem zaradi dolgoletnega poslovanja so se za ohranitev menjalnice odločili tudi pri Ekopoolu.

In katere valute zdaj menjujejo?

Evri, ki so jih nekateri manj, drugi pa nestrpnje pričakovali, postajajo del našega vsakdanjika, niso pa več del vsakdanjika v slovenskih menjalnicah. Po uvedbi evra se, kot smo izvedeli v obeh še obstoječih menjalnicah, najpogosteje menjujejo hrvaške kune, tesno za njimi bosanske marke, češke in slovaške krone ter madžarski forinti. Pri vrhu menjav so tudi srbski dinarji, švicarski franki, zelo redko pa se v celjskih menjalnicah menjujejo funti.

Vir: Žurnal, 26. januar 2007, stran 10

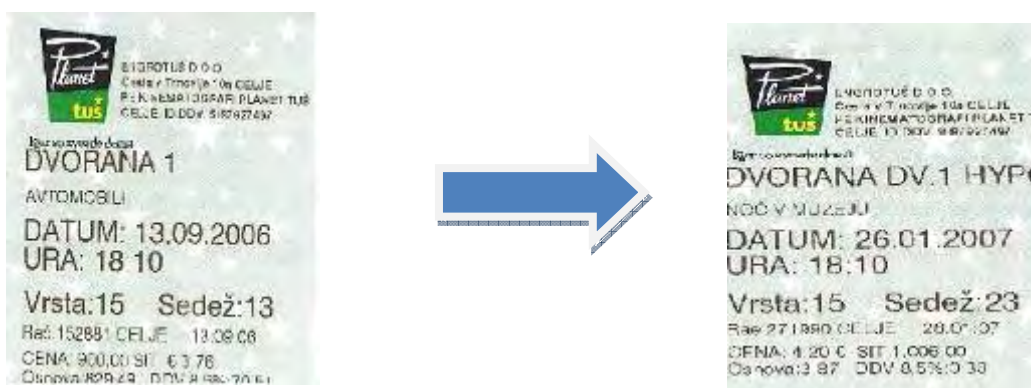
2.8.8.2 Podražitve pri uvedbi evra v Sloveniji

Zvišanje cen naj bi se preprečilo oziroma omililo predvsem z dvojnim označevanjem cen in dobro obveščenostjo ljudi.

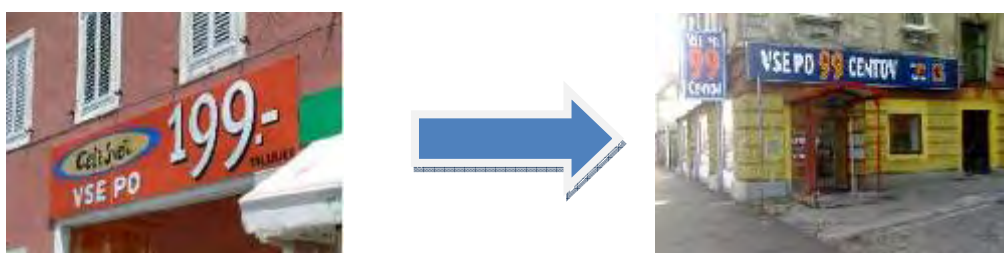
Za inšpekcijski nadzor nad izvajanjem Zakona o dvojnem označevanju cen je pristojen tržni inšpektorat RS, ki bo sankcioniral kršitve zakona, nadzor nad cenami izdelkov in storitev pa bo opravljala Zveza potrošnikov Slovenije.

Primeri:

- Kino vstopnice v Planetu Tuš so se pri uvedbi evra podražile za 106 SIT

- Trgovino Celi Svet - Vse po 199 SIT so zaprli in odprli trgovino Vse po 99 centov, kar pomeni, da je vse po 237,24 SIT.

Nič več po 199 tolarjev, temveč po 0,99 centa (237,24 sit)

- Kar nekaj podjetji in podjetnikov bolj ali manj glasno napoveduje, da bodo ob uvedbi evra cene svojih izdelkov in storitev prilagodili tako, da bodo v evrih čim bolj bolj okrogle in elegantne. Kar nekateri napovedujejo, smo ta teden v Ljubljani opazili v praksi. V eni izmed trgovin s sloganom *Vse po 199 tolarjev*, natančneje v Šiški, so v ponedeljek nad lokal razobesili novo napisano tablo, na kateri oznanjajo novo ključno ceno – 99 centov (237,24 tolarja). Priznamo, cena je še vedno nizka in psihološko dognana. A ne smemo prezreti, da je od cene 199 tolarjev (ki pomeni 0,83 evra) višja za 19 odstotkov, saj 99 centov po preračunu na podlagi centralnega paritetnega tečaja pomeni 237,24 tolarja.

Ko centi trgajo žepe

O cenovni politiki podjetji Celi svet in Novo plus (vezni član v obeh je eden od ustanoviteljev in direktor Dušan Strnad) smo se dva dni poskušali pogovoriti z vodstvom. Na to nam je Dušan Strnad po e-pošti podal naslednjo izjavo: »V našem podjetju smo se o uvedbi obveznega dvojnega označevanja cen informirali že ob sprejetju zakona. Specifike, ki se nanašajo na označevanje cen blaga po enotni ceni, smo prenesli tudi na aktualno dvojno označevanje cen pri tem smo sledili razlagam pristojnih organov.

Vir: Finance, 1. marec 2006, stran 3

- Dars goljufa tujce in Slovence, ki se privajamo na evro. Pripoved voznika, ki se je vozil po avtocesti: »V soboto smo doživeli nekaj zelo zanimivega. Vračali smo se iz Divače, s prikolico za čoln, in na izhodu Ljubljana-zahod pogledali na cenik pred mitnico (slika 1), kjer je napisana cena za Divača-Log 4,8 EUR. Ko smo hoteli plačati, se nam je na elektronskem panoju pojavila cena 5,10 EUR za isto smer Divača-Log (slika 2). Pripravljeno smo imeli že, po centralnem paritetnem tečaju, 1150 SIT = 4,8 EUR, vendar je uslužbenec zahteval 5,10 EUR. Seveda smo vztrajali pri ceniku pri mitnici in plačali samo 4,8 EUR oz. 1150 SIT. Na koncu smo plačali samo 4,8 EUR, kot je pisalo na ceniku in zahtevali potrdilo o plačilu, da nas ne bodo obtožili pobega. Tako smo dobili potrdilo o delnem plačilu cestnine«.

Dane	3,57	5,42	10,00
Divača	3,21	4,80	8,75
Kozina	3,55	5,42	9,01
Videž	4,38	6,68	12,31

DARS
Informacije po 22. 04. 2006

- Dražje parkiranje

Podražitev parkiranja napovedujejo v Novi Gorici in Celju, drugod pa še čakajo na odločitev svetnikov, ki bodo o parkirninah verjetno odločali šele decembra.

V Novi Gorici opozarjajo da za podražitve ne bo kriv evro. O njej se pogovarjajo v okviru ukrepov za zmanjšanje prometa v mestu. Uvedli so brezplačni avtobus, da bi povečali učinek takšnih ukrepov, razmišljajo tudi o podražitvi parkirnine. V Celju bodo verjetno zaokroževali zneske, a zatrjujejo, da bodo kumulativna razlika ceniku največ odstotek.

Vir: Finance, 29. september 2006, stran 30

- **Terme Olimia**
Pri raziskovanju smo ugotovile, da so se v Termah Olimje povišale nekatere cene kopeli, savn ter kopanj. Kar smo to ugotovile, smo javile na Zvezo Potrošnikov Slovenije. To smo storile preko njihove internetne strani.
- Romantična kopel se je iz cene 29,21 € zvišala na 35,99€.
- Razvajaj se skupaj (1 ura) se je iz cene 41,31 € zvišala na 45,5 €.

- **Smash pub**
- Cena kave se je iz 0,7 € zvišala na 0,8 €. Podražitev znaša 12,5 %.

- **Pub Branibor**
- Cena kave z mlekom se je iz 0,79 centa zvišala na 1 €. Podražitev znaša 21 %. Tudi cene ostalih pijač in napitkov so se zvišale za približno 10 – 20 %.

- **Slovenski železnice**
- Cene železniških kart so se povišale za okoli 10%.

- **Vrtci**
- Štore – cena osnovnega programa od februarja višja za 7 %. Prav tako so se povišale cene vrtcev še v nekaterih drugih mestih.

- **Banke**
- Podražitve večina svojih storitev ter uvedba prilivnih provizij (A – Banka, Nova kreditna banka Maribor).

Zvišanje cen naj bi se preprečilo oziroma omililo predvsem z dvojnimi označevanjem cen in dobro obveščenostjo ljudi.

Za inšpekcijski nadzor nad izvajanjem Zakona o dvojnem označevanju cen je pristojen Tržni inšpektorat RS, ki bo sankcioniral kršitve zakona, nadzor nad cenami izdelkov in storitev pa bo opravljala Zveza potrošnikov Slovenije.

2.8.8.3 Zveza potrošnikov Slovenije

ZPS je pripravila spletni portal o evru, www.evropotrosnik.si, še zadnji projekt, ki ga je ZPS predvidela v svoji strategiji obveščanja in zastopanja potrošnikov ob prehodu na evro. Potrošniki lahko po dveh obrazcih sporočajo storitve izdelkov in storitev, poleg tega pa lahko pripnejo fotografijo računa, s čimer bodo posredovane informacije imela še večjo težo.

2.8.8.4 Črna lista podražitev in lista izdelkov, ki so se podražili od 6 do 10%

Na črni listi so izdelki, ki so se po uvedbi evra podražili za več kot 10 %. Tako imenovano oranžno listo, ki so jo na Zvezi potrošnikov Slovenije odstranili in jo poimenovali podražitev izdelkov od 6 % do 10 %, pa vsebuje podatke podražitev od 6 % do 10 % po uvedbi evra.

%	Storitev	Ponudnik	Nova cena	Opomba	Obrazložite v ponudnika	Vir
140	Garderoba	Diskoteka Global, Ljubljana	1 (240)	Podražitev decembra.		Sporočilo potrošnika .
60	Izposoja drsalk	Zunanje drsališče v Tivoliju, Lucky Luka d.o.o.	2 (479,28)	Podražitev glede na prejšnje leto.	Lani je bila s to storitvijo izguba. Kvaliteta drsalk visoka.	Sporočilo potrošnika .
60	Letna članarina	Društvo Bodifit, Maribor	10,02 (2400)	Podražitev avgusta 2006.	Uskladitev z univerzitetnimi i športnimi zvezami v Sloveniji.	Sporočilo potrošnika .
54	Tropical cocktail	Gostišče LIPA, Terme Olimia	4,50 (1.078)			Sporočilo potrošnika .
50	plačilni nalog po spletu	Volksbank	0,30 (72)			Sporočilo potrošnika .
43,78	Gösser Ice	Diskoteka Global, Ljubljana	3 (718,92)		Prilagoditev cen ponudnikom v bližnji okolici.	Sporočilo potrošnika .
30,71	Espresso z mlekom	RUSTIKA, PE City center Celje	1,20 (287,57)			Sporočilo potrošnika .
28,36	kopanje vikend 3 ure otroci	Terme Olimia	7,5 (1.797)		Cene so oblikovali skladno z izvedenimi novimi investicijami in nivojem ponudbe.	Sporočilo potrošnika .

Ko centi trgajo žepa

25,8	Zeliščna obloga, velika	Terme Lendava	10,50 (2516,22)		Zadnja sprememba cena je bila leta 2003. Cene so približali tistim na trgu.	Sporočilo potrošnika .
25,03	Dolga kava z mlekom	Kavarna Leonardo Celje	1,20 (287,57)			Sporočilo potrošnika .
24	Kratko kosilo	Hostel Celica, Zavod Šouhostel, Ljubljana	4,90 (1.174)			Sporočilo potrošnika
21,2	Dvig gotovine na bankomatu druge banke	Banka Koper	0,40 (95,85)			Sporočilo potrošnika .
20	Dnevna juha	Restavracija Polna skleda, Hotel Mons, Ljubljana	2,50 (600)		Prejšnja cena ni pokrivala stroškov. Prihod novega šefa kuhinje.	Sporočilo potrošnika .
20	Jabolčna pita	McDonalds	1,00 (240)		Ceno so dvignili na raven izpred 18 mesecev.	Sporočilo potrošnika
20	Dnevna juha	Restavracija Štorklja, Klinični center, Ljubljana	1,00 (240)			Sporočilo potrošnika
20	Topli napitki iz avtomata (kava, kapučino, kakav, čaj)	Avtomati Armič	0,25 (59,91)		Podražitev na cca. 5 % lokacij, tudi zaradi tehničnih omejitev.	Sporočilo potrošnika .
19,83	Karta kopanje vikend celodnevna odrasli	Terme Olimia	12 (2.876)		Cene so oblikovali skladno z izvedenimi novimi investicijami in nivojem ponudbe.	Sporočilo potrošnika .
19,82	Parkiranje	Parkirišče Globus, Kranj	1,00 (239,64)	Podražitev z novim letom.	Viški obratovalni stroški in veliko	Sporočilo potrošnika .

Ko centi trgajo žepe

					povpraševanja med potrošniki.	
19, 82	Čaj brez limone	Gostilna Ledinek, Šmarna gora	1,00 (240)		Zadnja podražitev je bila leta 2003.	Sporočilo potrošnika .
19, 82	Kava z mlekom	Pomaranča d.o.o., City center Celje	1 (239,64)			Sporočilo potrošnika .
19, 82	Gosti sok, 1dl	Pizzeria Laterna, Ljubljana	0,80 (192)			Sporočilo potrošnika .
19, 67	Dvourni parkiranje	Garažna hiša Glazija, Celje	1,50 (359)	Podražitev z novim letom.		Sporočilo potrošnika .
18, 3	Kraljeva solata	Pizzeria Laterna, Ljubljana	4,20 (1006)			Sporočilo potrošnika
15, 13	Dnevna karta za Deželo savn, odrasli, med tednom	Atlantis - Vodno mesto	22,10 (5.296)	Glavna podražitev s 16. 10. 2006, 1. 1. 2007 minimalna pocenitev.	Cene zvišane zaradi odprtja infra savne, dodatnih brezplačnih animacij in inflacije.	Sporočilo potrošnika .
15, 02	Radenska 0,25 l	Kavarna Leonardo Celje	1,20 (287,57)			
15	Evropska solata-velika	Tomato, Ljubljana	6 (1.438)		Zadnja podražitev je bila pred 2,5 leti. Kvaliteta storitve je visoka, dnevno sveže sestavine.	Sporočilo potrošnika
15	Kapučino	Kavarna Leonardo Celje	1,20 (287,57)			Sporočilo potrošnika .
14, 11	Biga	Pekarna Presta, Velenje	0,50 (119,82)			Sporočilo potrošnika .
14, 09	Karta kopanje celodnevna odrasli pon-petek	Terme Olimia	10 (2.396)		Cene so oblikovali skladno z izvedenimi novimi investicijami in nivojem ponudbe.	Sporočilo potrošnika .

Ko centi trgajo žepo

13,53	Kava z mlekom	Restavracija planet Tuš Celje	0,90 (215,71)			Sporočilo potrošnika .
13,5	Dostava malice (dunajski, pomfrit, solata)	HALO Victoria, Ljubljana	4,50 (1.078)			Sporočilo potrošnika
12,15	Dnevna karta za Deželo savn, odrasli, vikend	Atlantis - Vodno mesto	23,40 (5607,58)	Podražitev s 16. 10. 2006. Minimalna podražitev 1. 1. 2007.	Cene zvišane zaradi odprtja infra savne, dodatnih brezplačnih animacij in inflacije.	Sporočilo potrošnika .
12,31	Karta kopanje odrasli 3 ure pon-petek	Terme Olimia	7,50 (1.797)		Cene so oblikovali skladno z izvedenimi novimi investicijami in nivojem ponudbe.	Sporočilo potrošnika .
12,31	parafinska obloga	Terme Lendava	23,40 (5.607,58)		Zadnja sprememba cena je bila leta 2003. Cene so približali tistim na trgu.	Sporočilo potrošnika .
13,92	Domača bela štruca 0,5 kg	Pekarna Ogrex d.o.o., Moravčiče	0,90 (215,68)			Sporočilo potrošnika .
11,83	Kartica 3X3	Loterija Slovenije	0,70 (167,75)		Cena je bila skoraj štiri leta nespremenjena.	Sporočilo potrošnika .
11,60	Žemlja bela, 4 kom	Pekarna Ogrex d.o.o., Moravčiče	1,25 (299,55)			Sporočilo potrošnika .
11,46	Sendvič s čibato	Pekarna Presta, Velenje	1 (239,64)			Sporočilo potrošnika .
10,5	Skupinska gimnastika v vodi	Terme Lendava	6 (1437,84)			Sporočilo potrošnika .
9,77	Otroško mleko NOVALAC	Obalne lekarne Koper Lekarna	6,73 (1.612,78)			Sporočilo potrošnika .

Ko centi trgajo žepa

	2 400 g	Semedela, Koper				
9	Karta kopenje odrasli 2 uri vikend	Terme Snovik	7,70 (1.845)		Cene prilagodili zaradi rasti cene energent ov.	Sporočilo potrošnika .
8,9 3	Cocktail Hawaian Blue	Diskoteka Global, Ljubljana	5,00 (1198,20)		Prilagoditev cen ponudnikom v bližnji okolici.	Sporočilo potrošnika .
8,8 9	Štiri vrste kosil	Dvor Javornik – Hotel in Hostel Postojna	4,50 (1078)		Sekundarna kalkulacija stroškov je pokazala, da jih prejšnje cene ne pokrivajo.	Sporočilo potrošnika
8	Kosilo	Mercator Center Šiška, restavracija, LJ	4,40 (1055)			Sporočilo potrošnika .
8	Prenosljiva vstopnica 15 celodnevni kopenj s savno	Terme Snovik	185,90 (44.550)			Sporočilo potrošnika .
7,8 5	Kapučino	Restavracija planet Tuš Celje	0,90 (215,71)			Sporočilo potrošnika .
7,8 5	Kava s smetano	Restavracija planet Tuš Celje	0,90 (215,71)			Sporočilo potrošnika .
7	Karta kopenje odrasli 2 uri pon-petek	Terme Snovik	6,70 (1.605)		Cene prilagodili zaradi rasti cene energent ov.	Sporočilo potrošnika .
7	Dnevna malica	Atelje Caffè, Ljubljana	4,00 (959)			Sporočilo potrošnika
7	Karta kopenje celodnevna vikend	Terme Snovik	9,70 (2.565)		Cene prilagodili zaradi rasti cene energent ov.	Sporočilo potrošnika .
6,5	Kapučino	RUSTIKA, PE City center Celje	1,20 (287,57)			Sporočilo potrošnika .

2.9.8.5 Po podjetnikih udarile poslovne banke

Nekatere banke so uvedbo evra izrabile za podražitve svojih storitev. Podjetniki so sporočili nove cene plačilnega prometa pri nekaterih bankah, te pa so višje tudi za dobro polovico.

Nekatere banke so z novim letom dvignile svoje cene plačilnega prometa, te so se povišale tudi za polovico. Mali podjetniki se po pomoč obračajo tudi na Zvezo potrošnikov Slovenije. Zveza potrošnikov, združenje bank in Banka Slovenije so nemočni.

Zveza potrošnikov zaradi svoje funkcije ne more opozarjati na podražitve bančnih storitev za mala podjetja in samostojne podjetnike, ki pri pogajanjih z bankami nimajo tolikšne pogajalske moči kot velike družbe. V tej državi se cene načeloma določajo prosto in tudi Banka Slovenije nima pooblastila za ukrepanje.

V bankah, v katerih so povišali tarife za plačilni promet, poudarjajo, da neposredna primerjava cen pred uvedbo in po njej ni mogoča ter tudi da je izvedba napačno oziroma nepopolno izpolnjenega plačilnega naloga pač dražja.

2.8.8.6 Podjetnikom vre kri zaradi provizij

Podjetniki menijo, da višina provizije za polog kovancev na račun ni upravičena.

Podjetnike dušijo tarife, ki jih poslovne banke zaračunavajo za polog kovancev na račun. Banke so ohranile tolarske provizije, čeprav so evrski kovanci vredni več, provizije pa vezane na vrednost blaga.

Večina slovenskih poslovnih bank je ob prehodu na evro ohranila stare tarife za polog kovancev. Tarife niso enotne, segajo od 0,3 odstotke do štirih odstotkov vrednosti pologa. Pri nekaterih bankah je polog kovancev do določene vrednosti brezplačen.

Skoraj tri tisoč evrov stroškov

Dnevna iztržba v lokalu ima okoli tisoč evrov. Od tega 30 odstotkov v kovancih. Če bi vsak dan na račun položil 300 evrov, bi moral plačati 2.880 evrov letno.

Nova valuta zahteva drugačno politiko

Dialog z bankami teče, čeprav je vloga SB omejena, saj tarife niso pod njenim nadzorom. Svoj del v tem osrednja banka vidi predvsem v tem, da od bank zbere vse informacije o tarifah, jih objavi in razmere naredi pregledne. Vsekakor se je razmerje med bankovci in kovanci močno spremenilo, največja sprememba pa je, da se po uvedbi evra več kovancev vrača v bančni sistem prek pologov.

Evropska praksa

V italijanski banki Intesa SanPaolo Ima so povedali, da za polog kovancev ne zaračunavajo stroškov, vendar jim morajo stranke kovance dostaviti zapakirane v tulce. Ta praksa na BS poznajo, s to možnostjo pa so bile seznanjene tudi slovenske banke.

Vir: Finance, 24. januar 2007, stran 9

2.8.8.7 Podražitve v državah članicah v evroobmočju pred, med in po uvedbi evra

V državah, ki so uvedle ero, so se podražile predvsem storitve na lokalni ravni, kjer je konkurenca šibka. V publikaciji, ki jo je izdelala evropska komisija, opozarjajo, da so se po uvedbi evra dvignile cene za nekatere storitve in izdelke, ki jih pogosto kupujemo. Med njimi so denimo skodelice kave v kavarni, avtomehanične in frizerske storitve.

KAJ SE JE NESORAZMerno PODRAŽILO V DRŽAVAH ČLANICAH EVROOBMOČJA PRED, MED IN PO UVEDBI EVRA		
	Kaj se je podražilo?	V %
Avstrija	izdelki in storitve	10 do 38
Nemčija	Restavracije, kavarne	30
Španija	Izdelki in storitve	3,6
	Časopisi	8
	Tobak	7,7
	Parfumerija	13,2
Irska	Proizvodnja v supermarketih	5
Grčija	Restavracije, kavarne, bari	20 do 50
	Časopisi	100
Nizozemska	Restavracije	7,2
	Hoteli	5,6
	Parkirna mesta	7,8
	Frizer	5,7
	Cigarete, revije	9,3
Francija	Meso, mleko, delikatese	30

2.8.8.8 Znana inflacija v primerjavi z dejansko

V resnici je bila v državah, ki so leta 2002 uvedle evro, letna rast cen enaka kot leto prej (2,3 %), prehod na evro pa je k njej v povprečju prispeval le od 0,1 do 0,3 %. Na naše dožemanje inflacije namreč najbolj vplivajo majhni nakupi z gotovino, ki jo imamo pri sebi. Raziskave kažejo, da je prebivalstvo inflacijo pred uvedbo evra zaznavalo precej usklajeno z dejanskim stanjem. Leto dni po uvedbi evra kot plačilnega sredstva pa je prišlo do občutnega neskladja, saj je zaznana stopnja inflacije za enkrat presežala dejansko.

V sosednji Avstriji je leto dni po uvedbi evra (raziskava podjetja GfK), kar 75 odstotkov vprašanih menilo, da se je zaradi evra vse podražilo. Kljub temu je naklonjenost evru ostala približno enaka kot pred njegovo uvedbo, vendar pa je zaradi tistih, ki so bili prej do evra neopredeljeni, precej zrasel delež negativno naravnanih

2.8.9 Spremembe pri plačilnem prometu

Spremembe v izvajanju plačilnega prometa v Sloveniji po prevzemu evra so nastale na več področjih izvajanja plačil. S prevzemom evra kot domače valute je na področju nujenja storitev plačilnega prometa prišlo do sledečih večjih sprememb:

- večja konkurenca med ponudniki storitev plačilnega prometa,
- večja kvaliteta izvajanja plačilnih storitev (plačila se skladno z evropskimi standardi izvajajo hitreje, varneje, učinkoviteje) in
- znižanje stroškov plačilnega prometa za izvajalce plačilnega prometa, kar naj bi posledično vplivalo tudi na oblikovanje cen za uporabnike storitev plačevanja.

Pričakovano zvišanje kvalitete plačilnih storitev je posledica udeležbe slovenskih izvajalcev plačilnega prometa v razviti evropski plačilni infrastrukturi (plačilni sistemi), znižanje stroškov storitev pa izhaja iz evropske zahteve po stroškovno učinkovitem izvajanju plačil, kar posledično vodi v oblikovanje enake tarife za domača in čezmejna plačila v evrih. Oblikovanje tarif med izvajalci plačilnega prometa pa je predmet konkurence. Osnovo harmonizaciji vseh nivojev storitev plačilnega prometa, ki med drugim vključuje tudi oblikovanje skupnih standardov plačevanja, enotnih v celotni EU, pa predstavlja uveljavitev usklajene pravne ureditve področja plačilnih storitev.

Podrobneje predstavljene določene spremembe

Udeležba v evropski plačilni infrastrukturi

Z vstopom v EU je za slovenske banke postala aktualna vključitev v vseevropske plačilne sisteme, ki omogočajo stroškovno učinkovito poravnavo plačil v evrih znotraj EU in dosegajo visoko stopnjo učinkovitosti in hitrosti plačevanja. Tako so banke od konca leta 2004 vključene v sistem za poravnavo čezmejnih plačil malih vrednosti v evrih (STEP2), in sicer do vrednosti 50.000 evrov. Banke so vključene od sredi leta 2005 v sistem za poravnavo plačil velikih vrednosti (TARGET). S prevzemom evra kot domače valute se je integracija v evropske plačilne sisteme še povečala, saj se tudi domača plačila (med slovenskimi bankami) izvajajo v sistemu TARGET, kjer imajo banke odprte račune. Poleg tega pa ostaja možnost, da se banka ne vključi direktno v evropske sisteme, temveč posluje preko druge banke, vendar naj ta oblika na osnovi ustreznega poslovnega odnosa oz. pogodbe ne bi vplivala na učinkovitost in hitrost izvajanja njenih plačil.

Enotna tarifa za domača in čezmejna plačila v evrih

S prevzemom evra se je v celoti uveljavila uredba Evropske komisije in Evropskega parlamenta o čezmejnih plačilih v evrih (št. 2560/2001). Ta določa obveznost izenačitve tarife banke za zaračunavanje izvajanja plačil v evrih preko meje v druge države članice EU (čezmejni plačilni promet) s tarifo, po kateri se zaračunava izvajanje plačil v evrih v plačilnem prometu v državi (domači plačilni promet). V zvezi z obveznostjo izenačitve tarife za vsa plačila v evrih do višine 50.000 EUR (domača in čezmejna) je pomembno, da takšna obveznost velja le v tistih primerih, ko so na plačilnem nalogu vsi podatki, ki omogočajo avtomatsko obdelavo in izvršitev plačila od plačnika do prejemnika sredstev. K spoštovanju osnovnih načel (načelo enotne tarife za plačila v evrih, načelo standardizacije in načelo transparentnosti), ki predstavljajo osnovo za oblikovanje cene za storitve v bankah, so po

prevzemu evra zavezani tudi slovenski izvajalci plačilnih storitev.

Skupni pravni okvir za vzpostavitev enotne plačilne infrastrukture

Podlago za uveljavitev cenejšega in hitrejšega izvajanja plačilnega prometa plačil predstavlja skupni pravni okvir za področje plačilnih storitev, ki ustvarja pogoje za čezmejno povezovanje nacionalnih sistemov in infrastrukture za izvajanje plačil. Evropska komisija je v okviru aktivnosti vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih (SEPA) pripravila predlog direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu. Ta bo zagotovila celovito pravno podlago za urejanje razmerij med ponudniki in uporabniki plačilnih storitev, uskladitev nacionalnih ureditev glede pogojev za opravljanje plačilnih storitev ter hkrati zagotovila enake pogoje za izvajanje plačilnih storitev na celotnem območju EU.

Vzpostavitev enotnega območja za vsa področja plačevanja (v smislu integracije plačilnih sistemov in razvoja nove vseevropske podpore elektronskemu plačevanju s posameznimi plačilnimi instrumenti) bo prinesla prihranke predvsem končnim uporabnikom plačilnih storitev (prebivalstvu, podjetjem). Pri tem je trdna pravna podlaga in varno izvajanje plačil s strani ponudnikov osnova za zaupanje uporabnikov v plačilne instrumente in posledično porast uporabe novih elektronskih bančnih storitev.

Vir: Ljubljana. 2007. [Citirano 5. 1. 2007, 15:35]. Dostopno na spletnem naslovu:
<http://evropa.gov.si/evropomocnik/question/1034-7/>

2.8.10 Vplivi evra

Na cene

Uvedba evra v Sloveniji bo pripomogla k večji preglednosti cen in možnosti primerjave z državami, ki prav tako uporabljajo evro. Kot se je izkazalo tudi ob uvedbi evra v dvanajstih državah, podjetja ne ohranjajo različnih cen v posameznih državah, kar še posebej velja za obmejne regije. Zaradi nižjih cen bodo imeli koristi potrošniki in tudi podjetja, ki bodo lažje izbrala najbolj ugodnega dobavitelja.

Ker bodo morala podjetja in trgovine v evre prevesti vse cenike, seveda tudi ob uvedbi evra v Sloveniji obstaja bojazen prikritega dvigovanja cen zaradi preračunavanja iz nacionalne valute v evro in zaokroževanja navzgor. Z dvojnimi označevanjem cen naj bi preprečili takšne podražitve, ljudje pa naj bi se v času dvojnega označevanja cen privadili na novo merilo vrednosti.

Na podjetja

Uvedba evra v Sloveniji bo imela na slovenska podjetja tako pozitivne kot negativne vplive. Najbolj očitne spremembe bodo naslednje:

- ukinitve tveganja spremembe deviznih tečajev,
- manjši transakcijski stroški,
- enotni kapitalski trg,
- pospeševanje transakcij s tretjimi državami,
- lažja primerjava cen med državami.

2.8.11 Možno plačevanje z tolarji po uvedbi evra

Dvojni obtok tolarja in evra bo veljal 14 dni po uvedbi evra kot plačilnega sredstva v Republiki Sloveniji (predvidoma od 1. januarja 2007 do 14. januarja 2007). V tem obdobju bo na primer v trgovinah še mogoče plačevati s tolarji, trgovci pa bodo vračali izključno evre.

2.8.12 Evro v plačilnem prometu

3.8.12.1 Plačilni promet z evrom cenejši

Plačilni promet s tujino se bo s prevzemom evra pocenil, naprej zlasti za mala plačila.

» Bančne tarife v tujino in v državi se bodo izenačile, tarife za dosedanja čezmejna plačila pa se bodo znižale,« je za Finance napovedala Marjeta Stanovnik, direktorica plačilnega prometa v Abanki, ki je za svoje komitente o tej temi organizirala tudi vrsto delavnic. Kolikšne bodo pocenitve, še ni jasno, saj banke cenike še pripravljajo, predvidoma pa bodo znane konec junija. Komitente skrbi, da se bodo roki izvedbe temeljnih plačil podaljšali; bančniki trdijo, da se to ne bo zgodilo. »Pričakujemo, da se plačila ne bodo upočasnila, nasprotno – za evrska čezmejna plačila bodo roki krajši,« dodaja Stanovnikova.

Vir: Finance, 17. maj 2006, stran 3

2.8.12.2 Bančni računi

V noči z 31. decembra 2006 na 1. januar 2007 bodo na vseh bančnih računih, ki se vodijo v tolarških (transakcijski, osebni, varčevalni, rentni račun, depoziti, potrošniški kredit, stanovanjski kredit in drugi), obračunane in pripisane obresti. Končno stanje bo po tečaju zamenjave preračunano v evre. Poslovanje na računih bo od 1.1.2007 naprej potekalo samo v evrih.

2.8.12.3 Položnice in nakaznice

Od 1. 1. 2007 naprej bodo veljali novi obrazci posebne položnice PP 02 in posebne nakaznice PN 03.

Banke bodo stare položnice PP 01 brez pretiskanega evro zneska, prejete po 1. februarju 2007, zavračale.

Izdajatelji bodo za plačilo v evrih uporabljali nove obrazce posebne položnice PP 02, izdane konec leta z datumom zapadlosti po 1. januarju 2007 in tiste, izdane po 1.1.2007.

2.8.12.4 Papirni plačilni nalogi

Od 1.1.2007 naprej bo veljal nov obrazec plačilnega naloga BN 02.

Papirnih nalogov, izpolnjenih na starem obrazcu BN 01, banke po 1. januarju 2007 ne bodo sprejemali, prav tako ne papirnih plačilnih nalogov BN 01 v letu 2006 z datumom plačila v letu 2007.

2.8.12.5 Čeki

Vsaka banka in hranilnica se bo sama odločila, ali bo po 1. januarju 2007 še imela v ponudbi poslovanje z domačimi čeki. Če se bo odločila zanje, bo sama oblikovala nov obrazec-čekovni blanket.

2.8.12.6 Dobili bomo nove položnice, ne pa tudi novih kartic

Uvedba evra nam prinaša novo podobo posebnih položnic in nakaznic, plačilnih nalogov in tudi nove čekovne blankete. Le zaradi prehoda na evro nam ne bo treba zamenjati kartic.

Položnice, nakaznica, plačilni nalog

Od 1. januarja 2007 bodo veljali novi obrazci za posebno položnico, posebno nakaznico in bančni plačilni nalog. Izdajatelji posebnih položnic morajo v zadnjih dveh mesecih leta na posebni položnici navesti znesek v tolarjih, v polju za namen plačila pa tudi v evrih. Tako označene stare posebne položnice bodo banke sprejemale do 31. januarja 2007, za tem pa le še nove posebne položnice z zneskom v evrih. Posebne nakaznice, ki so izpolnjene v tolarjih, naj bi unovčili do konca leta, sicer bo treba pri izdajateljih zahtevati novo posebno nakaznico, izdano v evrih.

Po 1. januarju 2007 banke ne bodo več sprejemale plačilnih nalogov na starem obrazcu.

Čekovni blanketi

Čeke, izdane do 31. decembra 2006 v tolarjih, bodo banke unovčevale običajno do 15. januarja 2007. Potem bo mogoče unovčevanje po posebnem postopku v skladu s pravili posamične banke in njene tarife. Starih čekovnih blanketov v tolarjih po 1. januarju 2007 ne bo mogoče uporabljati. Banke, ki bodo tudi po 1. januarju 2007 strankam ponujale poslovanje s čeki, bodo v ta namen oblikovale nove čekovne blankete. Na njih bo namesto sit, izpisano eur, spremenjena pa bo tudi šifra v kodirni vrstici.

Vir: Finance, 29. september 2006, stran 26

2.8.13 Koristne informacije

Kje najdemo več informacij o uvedbi evra v Sloveniji?

Portal Evro-za vse nas, informacije o uvedbi evra v Sloveniji: www.evro.si

Banka Slovenije: www.bsi.si

Ministrstva za finance: www.gov.si/mf/slov/evro/evro/htm

Gospodarska zbornica Slovenije: www.gzs.si/

Obrtna zbornica Slovenija: www.ozs.si/prispevek.asp?IDpm=3048

Statistični urad Slovenije: www.stat.si/indikatorji_list.asp?

Zveza potrošnikov Slovenije: www.zps-zveza.si/evropotrosnik.si

Tržni inšpektorat Republike Slovenije: www.tirs.si

Agencija za trg vrednostnih papirjev: www.a-twp.si

Ljubljanska borza: www.ljse.si

Urad vlade za informiranje: www.uvi.gov.si/slo/

Evro pomočnik: <http://evropa.gov.si/evropomocnik/category/4/>

Kje najdemo več informacij o evru v EU?

Evropska centralna banka: www.ecb.eu/ecb/html/index.sl.html

Informacije o evru: www.evro.ecb.eu/en.html

Evropski bankovci in kovanci: www.ecb.eu/bc/html/index.sl.html

Portal EU: www.ec.evropa.eu/evro

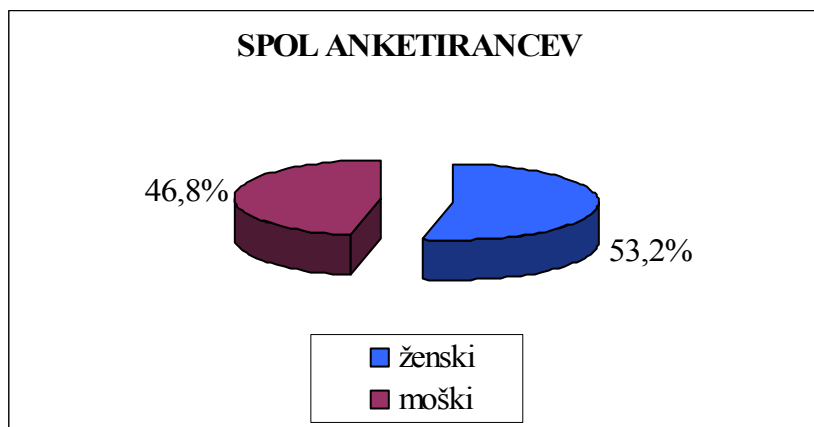
3 PRAKTIČNI DEL

3.1 Analiza zbranih podatkov

Spol anketirancev

- a) ženski
- b) moški

SPOL	ŠTEVILO	DELEŽ
ženski	133	53,2 %
moški	117	46,8 %
skupaj	250	100,0 %

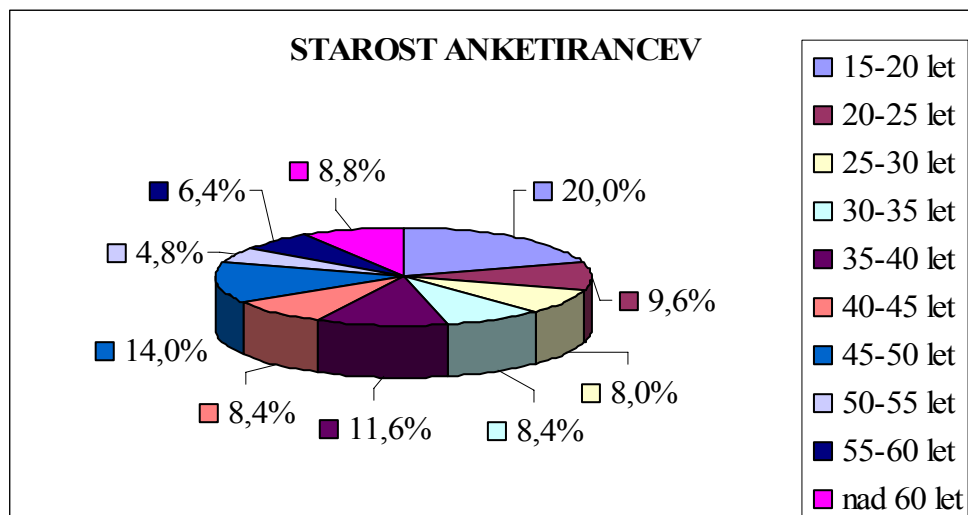
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

Analiza podatkov je pokazala, da je od vseh anketirancev 53,2 % žensk in 47,8 % moških.

2. Starost anketirancev

- a) 15-20 let
- b) 20-25 let
- c) 25-30 let
- č) 30-35 let
- d) 35-40 let
- e) 40-45 let
- f) 45-50 let
- g) 50-55 let
- h) 55-60 let
- i) nad 60 let

VSEBINA	ŠTEVILO	DELEŽ
15-20 let	50	20,0 %
20-25 let	24	9,6 %
25-30 let	20	8,0 %
30-35 let	21	8,4 %
35-40 let	29	11,6 %
40-45 let	21	8,4 %
45-50 let	35	14,0 %
50-55 let	12	4,8 %
55-60 let	16	6,4 %
nad 60 let	22	8,8 %
SKUPAJ	250	100,0 %

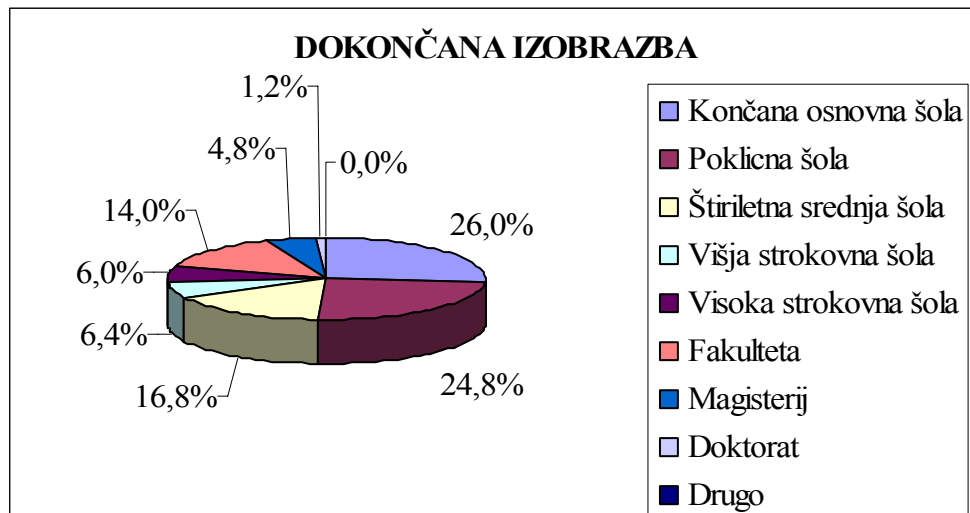
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

20 odstotkov anketirancev je bilo starih od 15 do 20 let.
 9,6 odstotkov anketirancev je bilo starih od 20 do 25 let.
 8,0 odstotkov anketirancev je bilo starih od 25 do 30 let.
 8,4 odstotkov anketirancev je bilo starih od 30 do 35 let.
 11,6 odstotkov anketirancev je bilo starih od 35 do 40 let.
 8,4 odstotkov anketirancev je bilo starih od 40 do 45 let.
 14,0 odstotkov anketirancev je bilo starih od 45 do 50 let.
 4,8 odstotkov anketirancev je bilo starih od 50 do 55 let.
 6,4 odstotkov anketirancev je bilo starih od 55 do 60 let.
 8,8 odstotkov anketirancev je bilo starejših od 60 let.

3. Dokončana izobrazba

- a) Končana osnovna šola
- b) Poklicna šola
- c) Štiriletna srednja šola
- č) Višja strokovna šola
- d) Visoka strokovna šola
- e) Fakulteta
- f) Magisterij
- g) Doktorat
- h) Drugo

VSEBINA	ŠTEVILO	DELEŽ
Končana osnovna šola	65	26,0 %
Poklicna šola	62	24,8 %
Štiriletna srednja šola	42	16,8 %
Višja strokovna šola	16	6,4 %
Visoka strokovna šola	15	6,0 %
Fakulteta	35	14,0 %
Magisterij	12	4,8 %
Doktorat	3	1,2 %
Drugo	0	0,0 %
SKUPAJ	250	100,0 %

lnika.

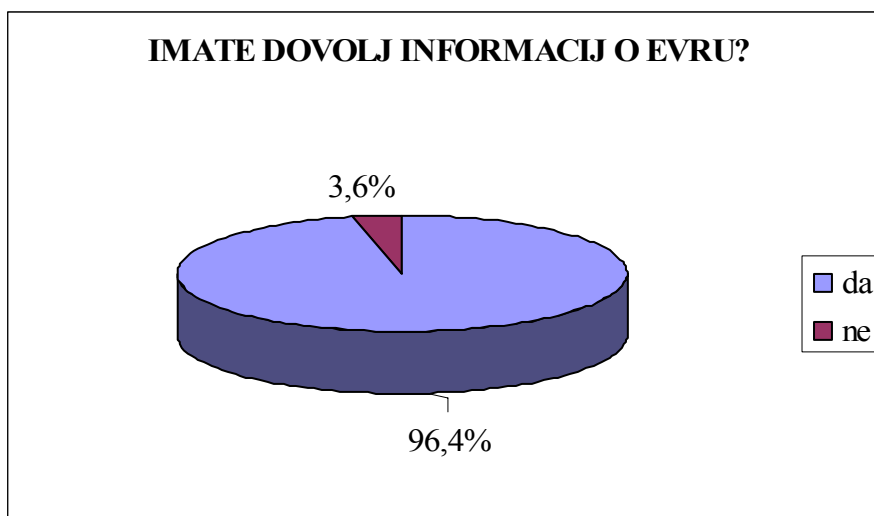
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

26,0 % anketiranih ima končano osnovno šolo, 24,8 % anketiranih ima končano poklicno šolo, 16,8 % anketiranih ima končano štiriletno srednjo šolo, 6,4 % anketiranih ima končano višjo strokovno šolo, 6,0 % anketiranih ima končano visoko strokovno šolo, 14,0 % anketiranih ima končano fakulteto, 4,8 % anketiranih ima končan magisterij ter 1,2 % anketiranih ima končan doktorat.

4. Imate dovolj informacij o evru?

- a) Da.
- b) Ne.

VSEBINA	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	241	96,4 %
NE	9	3,6 %
SKUPAJ	250	100,0 %

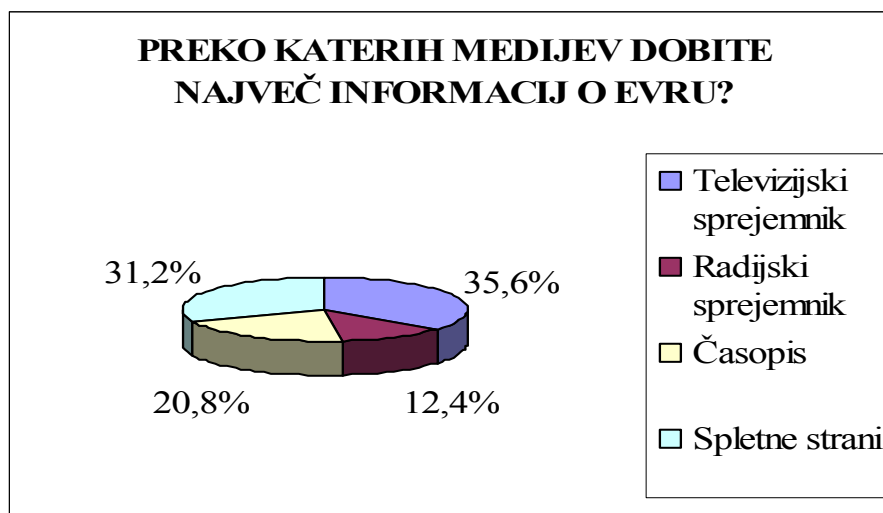
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

96,4 % anketirancev je mnenja, da imajo dovolj informacij o evru, 4 % pa menijo, da imajo premalo informacij o evru.

5. Preko katerih medijev dobite največ informacij o evru?

- a) Televizijskega sprejemnika.
- b) Radijskega sprejemnika.
- c) Časopisov.
- č) Spletnih strani.

VSEBINA	ŠTEVILO	DELEŽ
Televizijski sprejemnik	89	35,6 %
Radijski sprejemnik	31	12,4 %
Časopis	52	20,8 %
Spletne strani	78	31,2 %
SKUPAJ	250	100,0 %

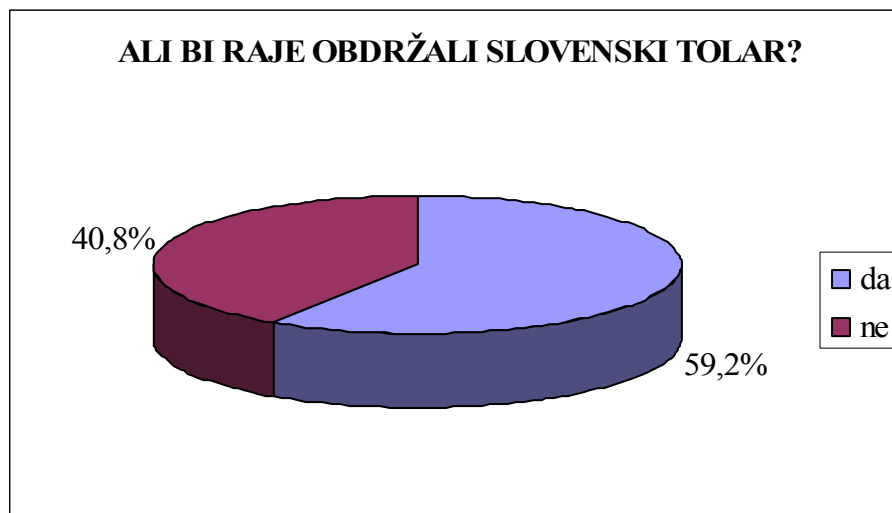
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

35,6 odstotka anketirancev dobi največ informacij o evru preko televizijskega sprejemnika, 31,2 odstotka preko spletnih strani, 20,3 odstotka preko časopisov ter 12,4 odstotka anketirancev preko radijskega sprejemnika.

6. Ali bi raje obdržali slovenski tolar?

- a) Da.
- b) Ne.

VSEBINA	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	148	59,2 %
NE	102	40,8 %
SKUPAJ	250	100,0 %

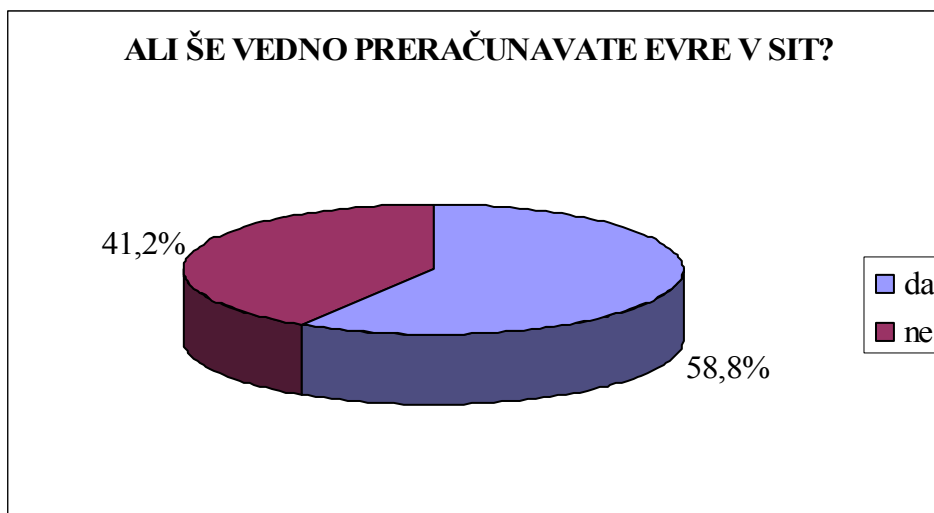
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

59,2 odstotka anketiranih bi raje obdržalo slovenski tolar, 40,8 odstotka anketirancev pa je zadovoljnih, da smo dobili novo valuto.

7. a) Ali še vedno preračunavate evre v SIT?

- a) Da.
- b) Ne.

VSEBINA	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	147	58,8 %
NE	103	41,2 %
SKUPAJ	250	100,0 %

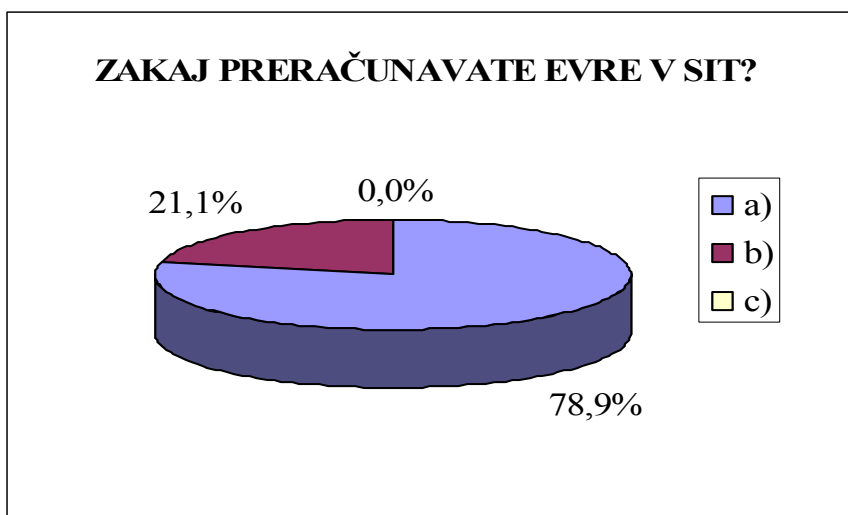
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

58,8 % anketirancev še vedno preračunava evre v SIT, 41,2 % anketirancev pa ne.

7. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z DA, zakaj preračunavate evre v SIT?

- a) Da imam boljšo predstavo o vrednosti izdelka oz. storitve.
- b) Da primerjam cene izdelkov oz. storitev pred in po uvedbi evra.
- c) Drugo.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Da imam boljšo predstavo o vrednosti izdelka oz. storitve	116	78,9 %
Da primerjam cene izdelkov oz. storitev pred in po uvedbi evra	31	21,1 %
Drugo	0	0,0 %
SKUPAJ	147	100,0 %

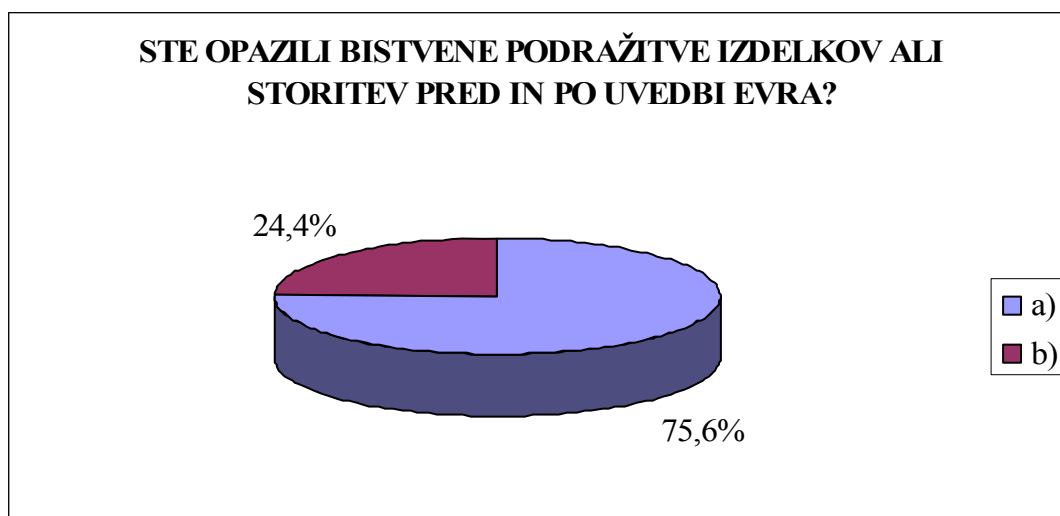
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

78,9 % anketirancev preračunava evre v sit zato, da ima boljšo predstavo o vrednosti izdelka oziroma storitve. 21,1 % anketirancev je odgovorilo, da zato, da primerjajo cene izdelkov oziroma storitev pred in po uvedbi evra.

8. Ste opazili bistvene podražitve izdelkov ali storitev pred in po uvedbi evra?

- a) Da. (kakšne podražitve)
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	189	75,6 %
NE	61	24,4 %
SKUPAJ	250	100,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

75,6 % anketirancev je opazilo bistvene podražitve izdelkov ali storitev, 24,4 % anketirancev je odgovorilo, da jih niso opazili. Opazili so predvsem podražitve v trgovinah z živili in gostilnah, podražitve parkiranja ter podražitve cigaret.

9. a) Ali ste obdržali kakšen slovenski bankovec oz. kovanec?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	164	65,6 %
NE	86	34,4 %
SKUPAJ	250	100,0 %

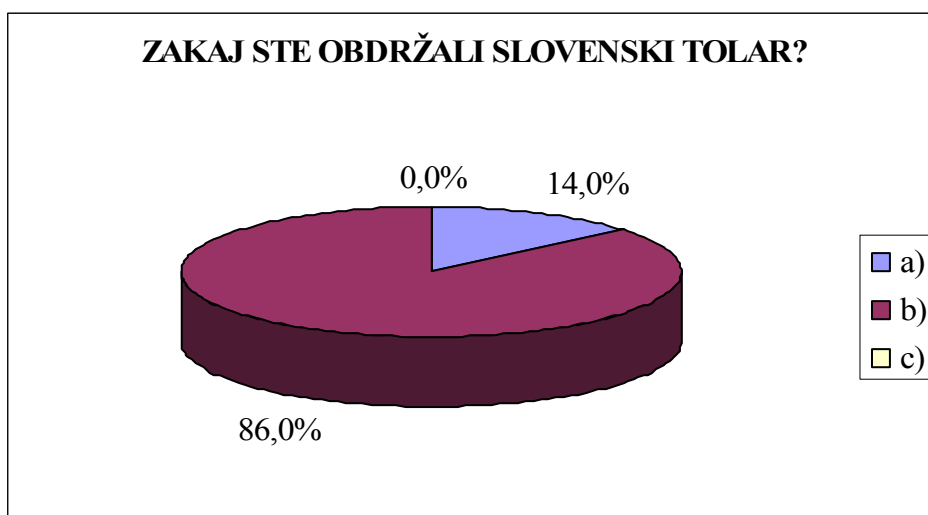
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

65,6 odstotkov anketirancev je obdržalo slovenski bankovec oziroma kovanec, 34,4 odstotkov anketirancev pa tega ni storilo.

9. b) Zakaj ste shranili slovenski tolar?

- a) Ker sem zbiratelj.
- b) Za spomin.
- c) Drugo.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Ker sem zbiratelj	23	14,0 %
Za spomin	141	86,0 %
Drugo	0	0,0 %
SKUPAJ	164	100,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

86,0 % anketiranih je shranilo slovenski tolar za spomin, 14,0 % anketiranih pa zato, ker so zbiralci.

10. a) Ali veste, kje lahko dobite informacije o največjih podražitvah oz. storitev?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	121	48,4 %
NE	129	51,6 %
SKUPAJ	250	100,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

51,6 % anketirancev ne ve, kje lahko dobijo informacije o največjih podražitvah, 48,4 % anketirancev pa ve, da lahko informacije dobijo pri Zvezi Potrošnikov Slovenije.

10. b) Veste, kam lahko javite podražitve, ki jih opazite?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	86	34,4 %
NE	164	65,6 %
SKUPAJ	250	100,0 %

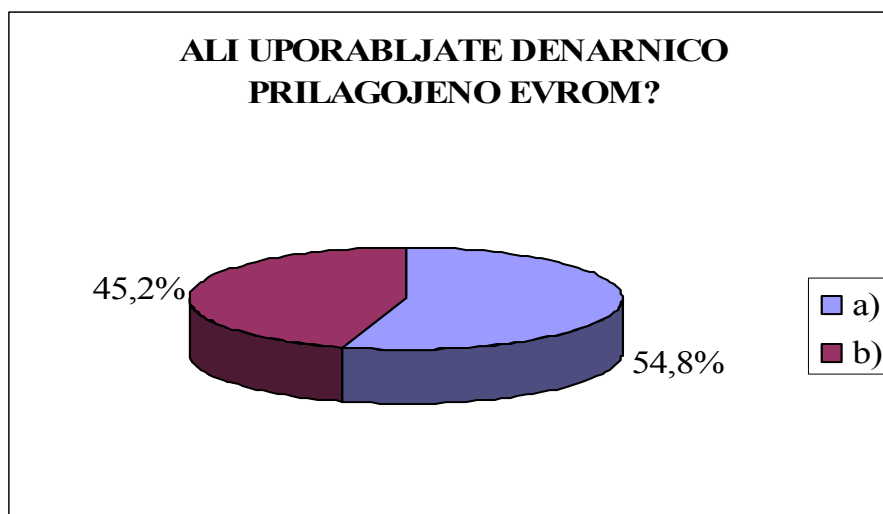
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

65,6 % anketirancev ne ve, da lahko informacije o podražitvah javijo na Zvezo Potrošnikov Slovenije, 34,4 % anketirancev pa ve, kam lahko javijo podražitve.

11. a) Ali uporabljate denarnico, prilagojeno evrom?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	137	54,8 %
NE	113	45,2 %
SKUPAJ	250	100,0 %

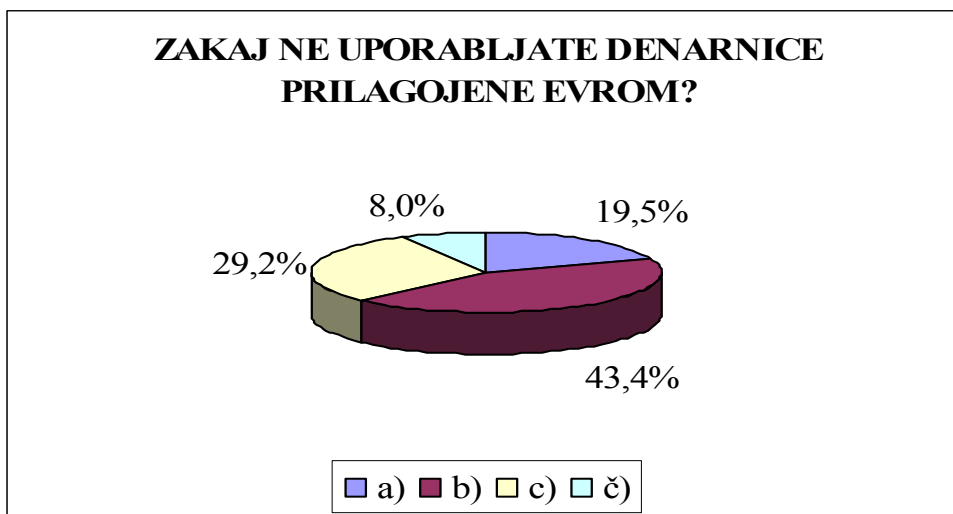
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

54,8 % anketiranih uporablja denarnico, prilagojeno evrom, 45,2 % anketiranih pa takšne denarnice ne uporablja.

11. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z NE, odgovorite, zakaj?

- a) Bi jo potreboval/-a, a si še nisem vzel/-a časa za nakup.
- b) Bi jo potreboval/-a, a nekaj časa bom uporabljal/-a še staro.
- c) Je ne potrebujem, ker je stara še uporabna.
- č) Nakup nove denarnice se mi zdi potrata denarja.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Bi jo potreboval/-a, a si še nisem vzel/a časa za nakup	22	19,5 %
Bi jo potreboval/-a, a nekaj časa bom uporabljal/a še staro	49	43,4 %
Je ne potrebujem, ker je stara še uporabna	33	29,2 %
Nakup nove denarnice se mi zdi potrata denarja	9	8,0 %
SKUPAJ	113	100,0 %

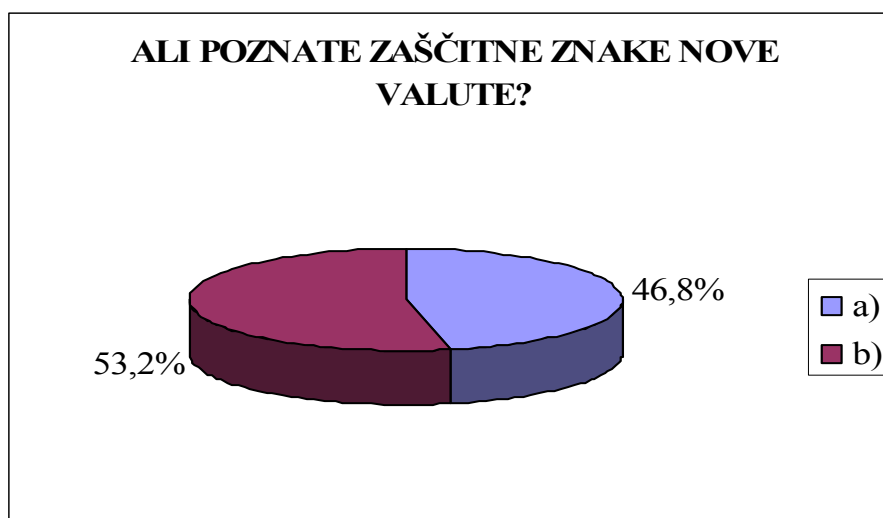
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

43,4 % anketirancev bi jo potrebovalo, a nekaj časa bodo uporabljali še staro, 29,2 % anketirancev je ne potrebuje, ker menijo, da je stara še uporabna, 19,5 % anketirancev bi jo potrebovalo, a si še niso vzeli časa za nakup. 8,0 % anketirancev pa meni, da je nakup nove denarnice potrata denarja.

12. a) Ali poznate zaščitne znake nove valute?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	117	46,8 %
NE	133	53,2 %
SKUPAJ	250	100,0 %

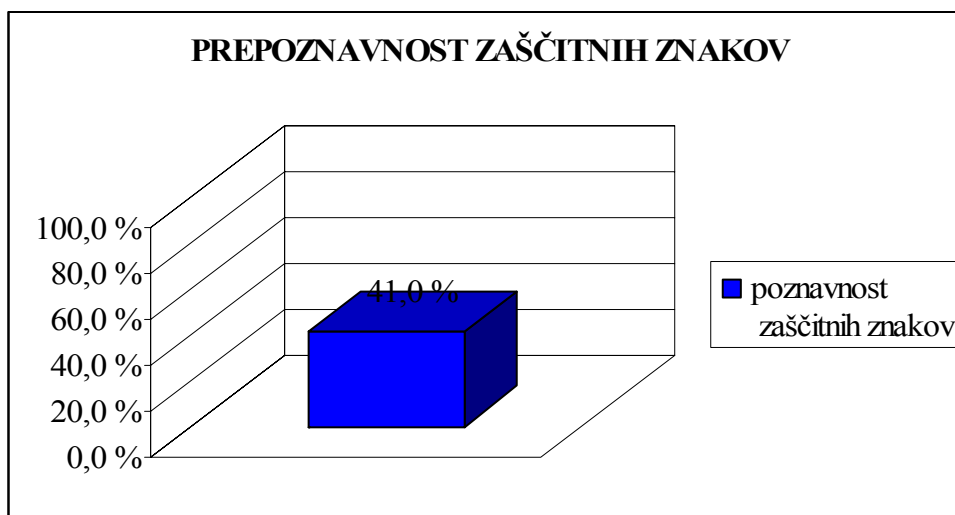

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

53,2 % anketirancev ne pozna zaščitnih znakov nove valute, 46,8 % anketirancev pa jih pozna.

12. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z *da*, nam, prosim, naštejte vseh 7 zaščitnih znakov.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
prepoznavnost zaščitnih znakov v %	117	41,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

Anketiranci najpogosteje poznajo 41 % vseh zaščitnih znakov nove valute. Najpogosteje so anketiranci poznali vodni znak, zlatorumeni tisk ter varnostno nitko. Zanimiva je ugotovitev, da skoraj 20 % več žensk kot moških pozna nekatere zaščitne znake.

13. a) Ali se težko privajate na dejstvo, da evro kovanci niso drobiž?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	133	53,2 %
NE	117	46,8 %
SKUPAJ	250	100,0 %

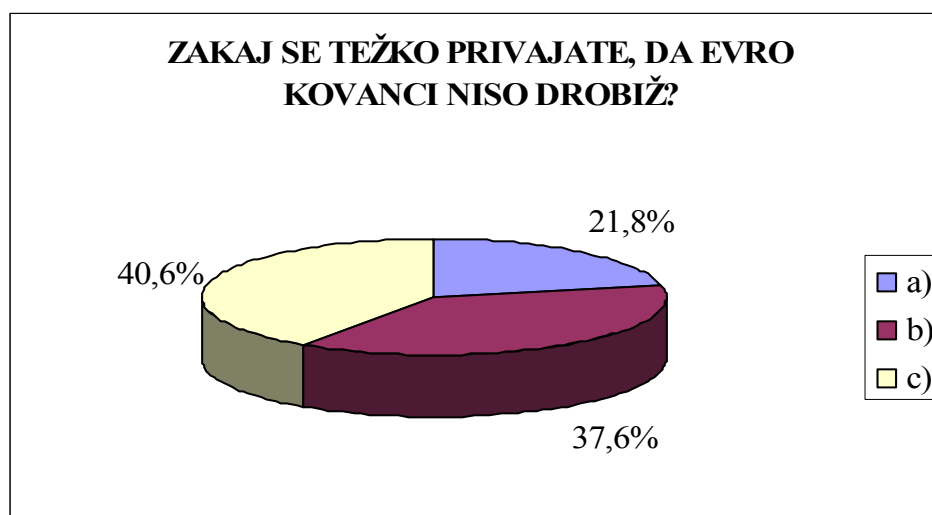
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

53,2 % anketirancev se težko privaja na dejstvo, da evro kovanci niso drobiž, 46,8 % anketirancev pa nima težav s privajanjem.

13. b) Če je odgovor DA, zakaj?

- a) Ker sedaj že kovanec z nizko nominalno vrednostjo predstavlja neko vrednost.
- b) Sploh nimam občutka za vrednost.
- c) Kovanci mi kar letijo iz žepa.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Ker sedaj že kovanec z nizko nominalno vrednostjo predstavlja neko vrednost	29	21,8 %
Sploh nimam občutka za vrednost	50	37,6 %
Kovanci kar letijo iz žepa	54	40,6 %
SKUPAJ	133	100,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

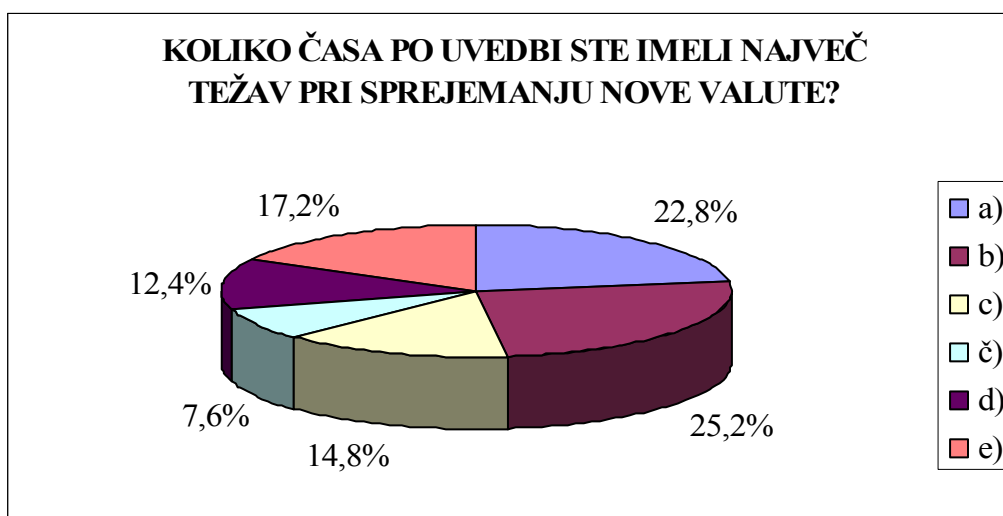
40,6 % anketirancev se težko privaja na dejstvo, da evro kovanec ni drobiž, ker menijo, da jim kovanci kar letijo iz žepa, 37,6 % anketirancev meni, da sploh nimajo občutka za vrednost,

21,8 % anketirancev pa meni, da zato, ker sedaj že kovanec z nizko nominalno vrednostjo predstavlja neko vrednost.

14. Koliko časa po uvedbi ste imeli največ težav pri sprejemanju nove valute?

- a) Nisem imel/-a težav, saj sem že doslej precej plačeval/-a z evri.
- b) Prvi teden po uvedbi.
- c) Prvih 14 dni po uvedbi.
- č) Prve tri tedne po uvedbi.
- d) Prvi mesec po uvedbi.
- e) Še vedno imam težave.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Nisem imel/-a težav, saj sem že doslej precej plačeval/-a z evri	57	22,8 %
Prvi teden po uvedbi	63	25,2 %
Prvih 14 dni po uvedbi	37	14,8 %
Prve 3 tedne po uvedbi	19	7,6 %
Prvi mesec po uvedbi	31	12,4 %
Še vedno imam težave	43	17,2 %
SKUPAJ	250	100,0 %

ir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

22,8 % anketirancev ni imelo težav, saj so že doslej precej plačevali z evri, 25,2 % anketirancev je imelo težave prvi teden po uvedbi, 14,8 % anketirancev je imelo težave prvih 14 dni po uvedbi, 7,6 % anketirancev je imelo težave prve tri tedne po uvedbi, 12,4 % anketirancev prvi mesec po uvedbi, 17,2 % anketirancev pa ima še vedno težave.

15. a) Kakšne posledice pričakujete po uvedbi?

- a) Pozitivne.
- b) Negativne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Pozitivne	145	58,0 %
Negativne	105	42,0 %
SKUPAJ	250	100,0 %

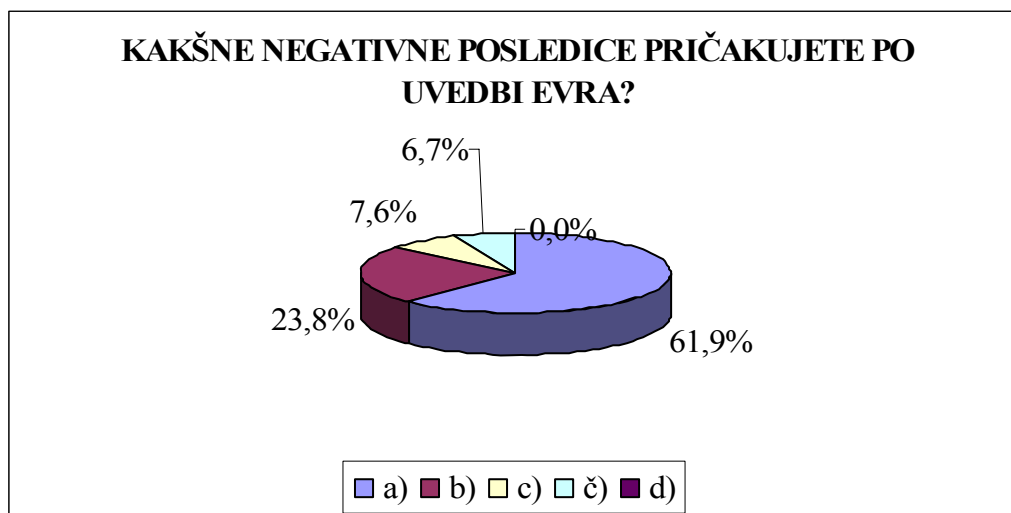
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

58,0 % anketirancev pričakuje pozitivne posledice, 42,0 % anketirancev pa pričakuje negativne posledice.

15. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili b, česa se najbolj bojite ob uvedbi evra?

- a) Množičnih podražitev.
- b) Nepravilnega zaokroževanja.
- c) Težav pri preračunavanju.
- č) Izgubo nacionalne identitete.
- d) Drugo.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Množičnih podražitev	65	61,9 %
Nepravilnega zaokroževanja	25	23,8 %
Težav pri preračunavanju	8	7,6 %
Izgubo nacionalne identitete	7	6,7 %
Drugo	0	0,0 %
SKUPAJ	105	100,0 %

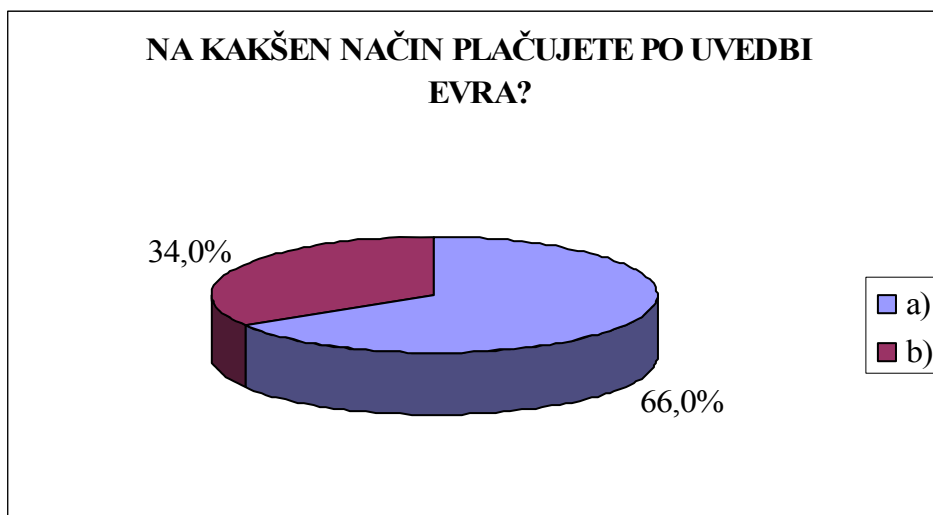
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika

61,9 % anketiranih se ob uvedbi evra najbolj boji množičnih podražitev, 23,8 % anketiranih se najbolj boji nepravilnega zaokroževanja, 7,6 % anketiranih težav pri preračunavanju, 6,7 % anketiranih pa se ob uvedbi evra najbolj boji izgube nacionalne identitete.

16. Na kakšen način plačujete po uvedbi evra?

- a) Predvsem z gotovino.
- b) Predvsem s plastičnim denarjem (plačilnimi karticami).

ODGOVOR		ŠTEVILO	DELEŽ
Predvsem z gotovino	z	165	66,0 %
Predvsem s plastičnim denarjem (karticami)	s	85	34,0 %
SKUPAJ		250	100,0 %

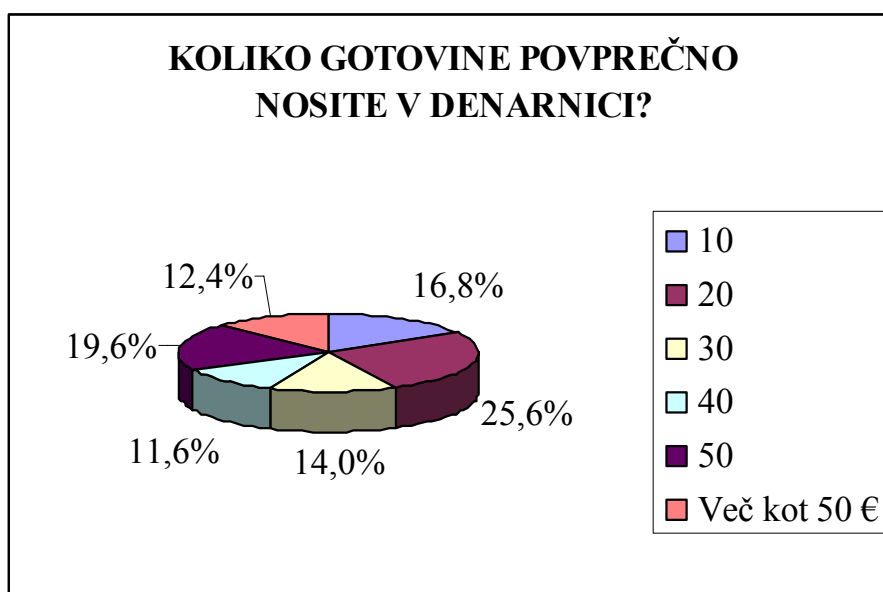
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

66,0 % anketiranih predvsem plačuje z gotovino, 34,0 % anketiranih pa plačuje s plačilnimi karticami.

17. Koliko gotovine povprečno nosite v denarnici?

- a) 10 €.
- b) 20 €.
- c) 30 €.
- č) 40 €.
- d) 50 €.
- e) Več kot 50 €.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
10 €	42	16,8 %
20 €	64	25,6 %
30 €	35	14,0 %
40 €	29	11,6 %
50 €	49	19,6 %
Več kot 50 €	31	12,4 %
SKUPAJ	250	100,0 %

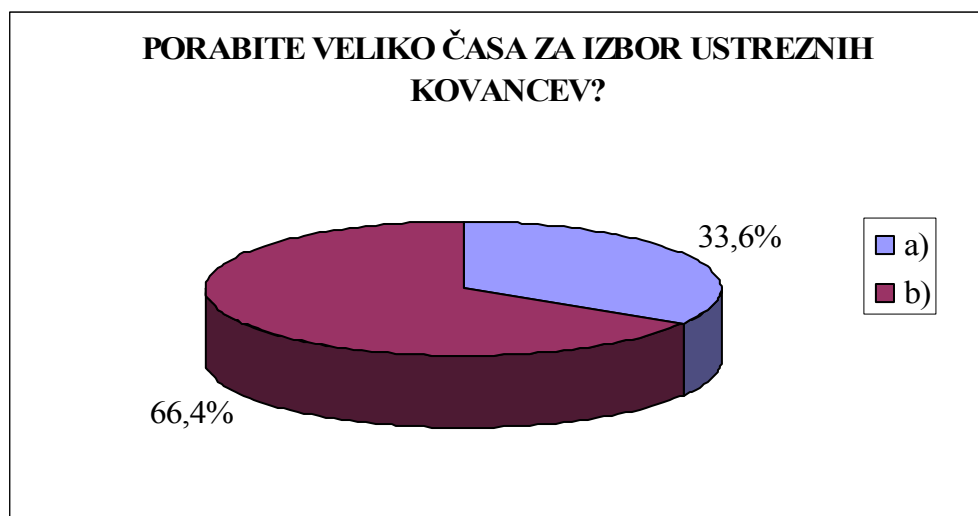
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

25,6 % anketiranih povprečno nosi v denarnicah 20 €, 19,6 % anketiranih nosi v denarnicah 50 €, 16,8 % anketiranih 10 €, 14,0 % anketiranih 30 €, 11,6 % anketiranih 40 €, 12,4 % anketiranih pa povprečno nosi v denarnicah več kot 50 €.

18. Porabite veliko časa za izbor ustreznih kovancev?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	84	33,6 %
NE	166	66,4 %
SKUPAJ	250	100,0 %

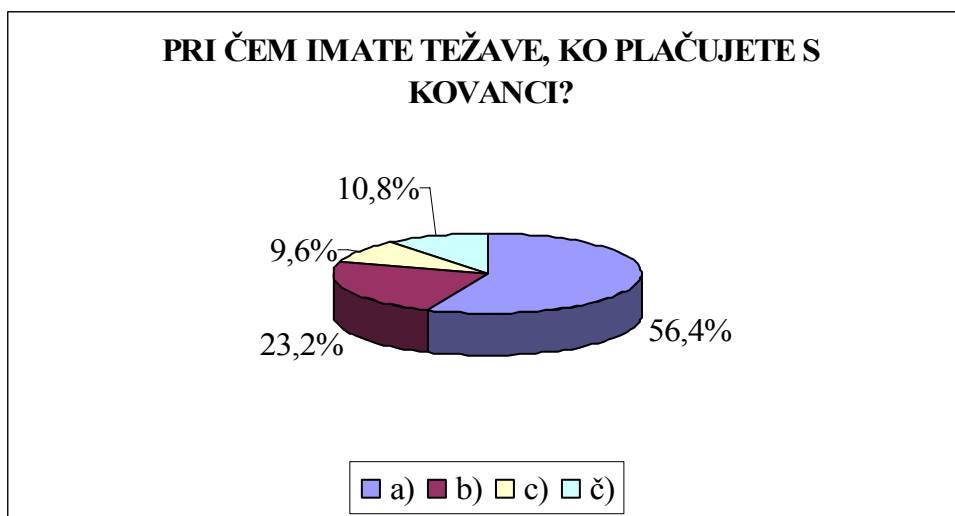
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

66,4 % anketiranih ne porabi veliko časa za izbor ustreznih kovancev, 33,6 % anketiranih pa porabi veliko časa.

19. Pri čem imate težave, ko plačujete s kovanci?

- a) Nimam težav.
- b) Težave imam z nepreglednostjo kovancev.
- c) Težave imam pri barvni enakosti kovancev.
- č) Težave imam s slabo prepoznavnostjo kovancev.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Nimam težav	141	56,4 %
Težave imam z nepreglednostjo kovancev	58	23,2 %
Težave imam pri barvni enakosti kovancev	24	9,6 %
Težave imam s slabo prepoznavnostjo kovancev	27	10,8 %
SKUPAJ	250	100,0 %

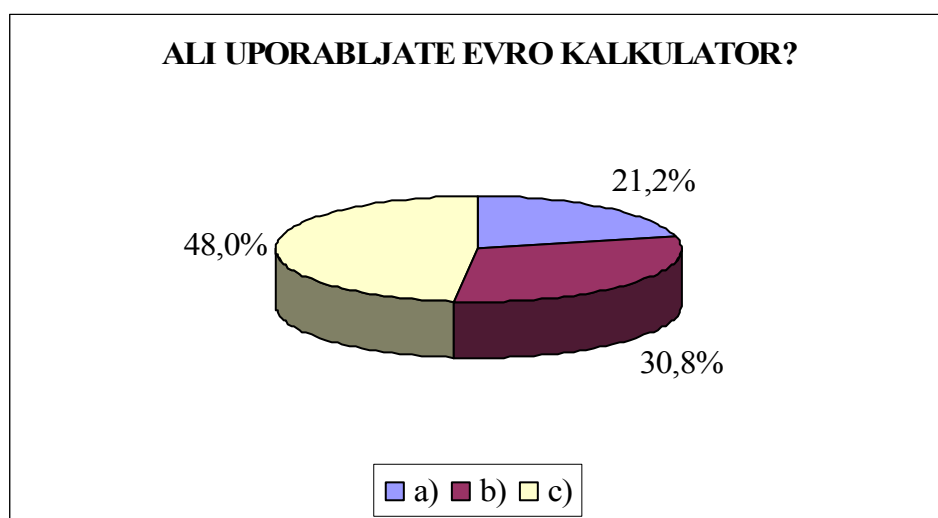
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

56,4 % anketiranih nima težav, ko plačuje s kovanci, 23,2 % anketiranih ima težave z nepreglednostjo kovancev, 10,8 % anketiranih ima težave s slabo prepoznavnostjo kovancev, 9,6 % anketiranih pa ima težave pri barvni enakosti kovancev.

20. Ali uporabljate evro kalkulator?

- a) Vedno.
- b) Občasno.
- c) Nikoli.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Vedno	53	21,2 %
Občasno	77	30,8 %
Nikoli	120	48,0 %
SKUPAJ	250	100,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

48,0 % anketiranih nikoli ne uporablja evro kalkulatorja, 21,2 % anketiranih ga vedno uporablja, 30,8 % anketiranih pa ga uporablja občasno.

21. a) Ali pri plačevanju z gotovino vzamete vsak evro cent?

- a) Da.
- b) Ne.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
DA	201	80,4 %
NE	49	19,6 %
SKUPAJ	250	100,0 %

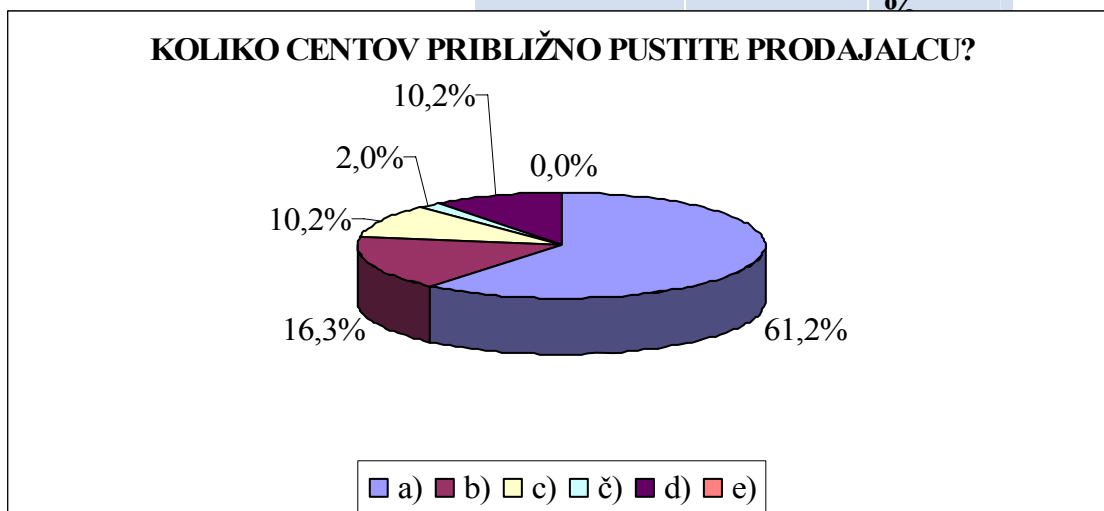
Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

80,4 % anketiranih pri plačevanju z gotovino vzame vsak evro cent, 19,6 % anketiranih pa ne vzame vsakega evro centa.

21. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z *ne*, koliko približno pustite prodajalcu?

- a) Do 5 centov.
- b) Od 5 do 15 centov.
- c) Od 15 do 30 centov.
- č) Od 30 do 50 centov.
- d) Od 50 centov do 1 evra.
- e) Nad 1 evro.

ODGOVOR	ŠTEVILO	DELEŽ
Do 5 centov	30	61,2 %
Od 5 do 15 centov	8	16,3 %
Od 15 do 30 centov	5	10,2 %
Od 30 do 50 centov	1	2,0 %
Od 50 centov do 1 evra	5	10,2 %
Nad 1 evro	0	0,0 %
SKUPAJ	49	100,0 %

Vir: Podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika.

61,2 % anketiranih pusti prodajalcu približno do 5 centov, 16,3 % anketiranih pusti približno od 5 do 15 centov, 10,2 % anketiranih od 15 do 30 centov, 2,0 % anketiranih od 30 do 50 centov, 10,2 % anketiranih pusti od 50 centov do 1 evra. Nad 1 evro pa ne pusti noben anketiranec.

3.2 Ovrednotenje hipotez

Hipoteza 1

Večina ljudi dobi največ informacij o evru preko televizije.

Analiza podatkov je pokazala, da je 35,6% anketirancev pridobilo največ informacij o evru preko televizije, zato smo hipotezo ovrgle.

Hipoteza 2

Ljudje bi raje obdržali slovenski tolar kot evro.

Hipotezo lahko **potrdimo**, saj bi 59,2 % anketirancev raje obdržalo slovenski tolar kot evro.

Hipoteza 3

Menimo, da anketiranci še vedno preračunavajo evre v SIT, da imajo predstavo o vrednosti izdelka oz. storitve.

Hipotezo lahko **potrdimo**, saj je kar 78,9 % anketirancev odgovorilo, da evre še vedno preračunavajo v SIT zato, da dobijo boljšo predstavo o vrednosti izdelka oz. storitve.

Hipoteza 4

Menimo, da so se cene nekaterih izdelkov pred in po uvedbi evra bistveno podražile.

75,6 % anketirancev je odgovorilo, da so se cene pred in po uvedbi evra bistveno podražile, zato lahko hipotezo **potrdimo**.

Hipoteza 5

Večina anketirancev si je za spomin obdržala slovenski bankovec oz. kovanec.

Hipotezo lahko **potrdimo**, saj si je kar 86,0 % anketirancev za spomin obdržalo slovenski tolar.

Hipoteza 6

Menimo, da anketiranci ne vedo, kje dobiti informacije o največjih podražitvah izdelkov ali storitev.

51,6 % anketirancev je odgovorilo, da ne vedo, kje lahko dobijo informacije o največjih podražitvah izdelkov oz. storitev, zato je hipoteza **potrjena**. Zanimivo pa je, da je med odgovoroma le 3,2 % razlike med tistimi, ki vedo, kje dobiti informacije o največjih podražitvah izdelkov ali storitev, in tistimi, ki tega ne vedo.

Hipoteza 7

Anketiranci ne uporabljajo denarnic, prilagojenim evrom.

Ta hipoteza ne drži, zato jo lahko **zavrnamo**, saj je iz analize podatkov razvidno, da 54,8 % anketirancev uporablja denarnico, prilagojeno evrom.

Hipoteza 8

Večina anketirancev ne pozna zaščitnih znakov nove valute.

Več kot polovica anketirancev - 53,2 % ne pozna zaščitnih znakov nove valute, zato lahko hipotezo **potrdimo**. Zanimiva pa je ugotovitev, da bistveno več žensk kot moških pozna zaščitne znake nove valute.

Hipoteza 9

Menimo, da se anketiranci zelo težko privajajo na to, da evro kovanci niso drobiž.

Hipoteza je **potrjena**, saj se 53,2 % anketirancev težko privaja na dejstvo, da evro kovanci niso drobiž.

Hipoteza 10

Večina anketirancev je imela največ težav z novo valuto prvih 14 dni po uvedbi.

Ta hipoteza ne drži, zato jo lahko **zavrnamo**, saj je 25,2 % anketirancev imelo največ težav s sprejemanjem nove valute prvi teden po uvedbi evra. Prvih 14 dni po uvedbi pa je imelo največje težave le 14,8 % vprašanih.

Hipoteza 11

Anketiranci se ob uvedbi evra najbolj bojijo množičnih podražitev.

Hipoteza je **potrjena**, saj se kar 61,9 % anketirancev res najbolj boji množičnih podražitev po uvedbi evra.

Hipoteza 12

Menimo, da anketiranci predvsem plačujejo s karticami, pri plačevanju s kovanci pa porabijo precej časa za njihov ustrezen izbor.

Kar 66 % anketirancev plačuje z gotovino, pri plačevanju z evro kovanci pa je kar 66,4 % vprašanih odgovorilo, da ne porabijo veliko časa za njihov ustrezen izbor, zato lahko hipotezo v celoti **zavrnamo**.

Hipoteza 13

Anketiranci ne uporabljajo evro kalkulatorjev pri preračunavanju.

Hipotezo lahko **ovržemo**, saj je malo manj kot polovica anketiranih – 48 % odgovorilo, da ne uporabljajo evro kalkulatorjev pri preračunavanju. Evro kalkulatorje redno uporablja le 21,2 % vprašanih, občasno pa jih uporabljajo

Hipoteza 14

Menimo, da po uvedbi evra stranke počakajo na vsak vrnjeni evrski cent. V svojih denarnicah pa imajo približno 20 evrov.

Ta hipoteza je potrjena, saj kar 80,4 % vprašanih vzame vsak vrnjeni evrski cent, največ vprašanih pa nosi v svoji denarnici povprečno 20 evrov. Sledi pa delež tistih anketirancev, ki nosijo v denarnicah kar 50 evrov.

4 Sklepne misli

Uvedba evra je bilo nekaj, kar smo močno pričakovali, in nekaj, česar so se nekateri bali. Na koncu se je zadeva iztekla tako benigno, kot se je izteklo napeto pričakovanje katastrofalnih računalniških težav, ki naj bi jih povzročil razvpiti programski hrošč Y2K. Tresla se je gora, rodila se je miš – in prav je tako. Zato je pisati o uvedbi evra precej nevhvaležno, saj so pripravljavci na njegovo uvedbo delo opravili predobro, da bi nam postregli s kakšnim kritike vrednim škandalom. Do omembe vrednih gospodarskih pretresov ob sami uvedbi ni moglo priti, ker je Slovenija imela dobri dve leti pred tem fiksiran tečaj tolarja. Šlo je le za zamenjavo papirja, s katerim plačujemo. Zato lahko le čestitamo tistim, ki so omogočili miren prevzem evra in vstop v novo leto brez pretresov.

Ugotovile smo, da je največ anketirancev pridobilo informacije preko televizijskega sprejemnika. Slovenci smo bili zelo navezani na tolar, kar je potrdila tudi analiza anket, saj bi ga večina anketirancev raje obdržala. Večina vprašanih ima težave s predstavo o vrednosti izdelka oziroma storitve, saj si evre še vedno preračunavajo v tolarje. Malo več kot polovica vprašanih ne pozna zaščitnih znakov nove valute. Zanimiva je ugotovitev, da so ženske o tem bistveno bolj poučene kot moški.

Težave imajo tudi z dejstvom, da evrski kovanci niso drobiž, zato vzamejo vsak vrnjeni evrski cent.. Posameznik pustijo prodajalcu največ pet centov, kar nakazuje na dejstvo, da smo ob uvedbi evra resnično varčni. Evro smo sprejeli kot dejstvo, celo s spoštovanjem. Pri tem smo ugotovili, da je prišlo tudi do predvidenih povišanj cen in nepravilnega zaokroževanja pri določenih izdelkih oziroma storitvah. Uvedbo evra so nekateri prodajalci zlorabili za povišanje cen svojih storitev, čeprav po našem mnenju brez utemeljene osnove. Anketiranci so jih opazili, a žal jih večina še vedno ne ve, kam lahko javijo te podražitve.

Večina anketirancev uporablja evrske denarnice ter evro kalkulatorje. Uporabljajo jih samo občasno. Anketiranci so si za spomin shranili bankovec ali kovanec, iz česar lahko sklepamo, da se od njega nekako ne morejo ločiti.

Pred uvedbo evra so tako številni ponudniki, kot tudi predstavniki vlade in občin zatrdili, da bodo storili vse, kar je v njihovih močeh, da do podražitev zaradi uvedbe nove valute ne bo prišlo. Po njihovem mnenju uvedba evra ne more biti razlog, da bi prihajalo do zviševanja cen. Me opazamo, da ne stojijo za svojimi besedami, saj se cene zvišujejo tudi na področju tistih storitev, kjer država določa cene. Podražitve sedaj opravičujejo z razlogom, da so pri nas cene storitev ene najnižjih v Evropi. Priče smo zvišanju cen vozovnic potniškega železniškega prometa, električne energije. V nekaterih občinah se zvišujejo cene komunalnih storitev in vrtcev. Le kako naj se držijo obljubljenega drugi ponudniki, če se celo predstavniki vlade in občin ne držijo svojih obljub?

Same smo opazile podražitve kopeli v Termah Olimie skoraj za dvajset odstotkov ter podražitve pijač in napitkov v gostinskih lokalih v Celju. Dražje so cene bančnih storitev, nekatere banke pa so uvedle prilivne provizije.

Nekatere od podražitev smo javile Zvezi potrošnikov Slovenije.

Med storitvenimi dejavnosti, ki so ostale skoraj brez dela, so vsekakor menjalnice, saj v Celju od enajstih obratujejo le še dve.

Raziskovalke smo mnenja, da smo dobili določeno priznanje in mesto v Evropski uniji z enakovredno uporabo denarne valute. Z našim denarjem lahko plačujemo v vseh državah Evropske unije, v katerih je evro že plačilna valuta.

Tolar nam bo vedno ostal v srcu, saj je bil prva in edina valuta po osamosvojitvi Slovenije.

Za naše dobro moramo stopiti tudi v korak s časom in sprejeti evro za nas in za prihodnost.

Za zaključek vam predlagamo nekaj nasvetov o tem, kako porediti evropujša.

- **Plača.** Zapomnite si, koliko plače, pokojnine, štipendije imate v evrih. Kako polna je torej vaša denarnica, saj je v tolarjih bila videti precej debelejša.
- **Računi.** Zapomnite si zdajšnje zneske mesečnih anuitet za posojila v evrih, koliko plačate za elektriko, vodo, telefon, naročnine (RTV), za sindikalni prispevek in članarine, za glasbeno šolo, tečaj lončarstva in šolo za psa. Morda je čas, da znova razmislite, kaj zares potrebujete.
- **Nakupi.** Ko greste v trgovino, se za vsak izdelek, ki ga vržete v košarico, vprašajte, koliko stane v evrih. Poglejte na polico, ob tolarški ceni mora biti tudi evrska. Tako lahko dobite abstraktno predstavo, koliko stane določen izdelek in hkrati ugotovite, kdo je izdelek podražil in kdo ne.
- **Izdelki.** Izbirajte najcenejše izdelke v posamezni kategoriji. Kljub temu, da nekateri menijo, da je najcenejše najmanj kakovostno.
- **Preračun.** Za abstraktno predstavo, koliko kaj stane, pozabite na točen tečaj zamenjave 239,640 tolarja. Poenostavite. Pri preračunavanju tolarjev v evre se na pamet naučite poštevanko števila 24 in dodajte ničlo: 24, 48, 72, 96, 120, 144, 168, 192, 216, 240 in tako naprej. Pri preračunu evrov v tolarje pa je še bolj preprosto, da se spomnite, kako se deli s štiri – in dodate tri ničle.
- **Decimalke.** Če so doslej žvečilni gumiji v trafikah stali 80 tolarjev in 30 stotinov, ste najbrž pustili 81 tolarjev. Po novem 5,30 evra ali 6 evrov, razlika je skoraj 167 tolarjev. Tudi zneska 0,91 in 0,99 evra sta različna. Če ne opazite razlike: Dvajset tu, dvajset tam, denar gre drugam.
- **Napitnina.** Ste bili skopuški pri napitninah? Evro ni čas, da spremenite svojo navado. Če stane pivo 350 tolarjev, smo pustili 400, kar pomeni 50 tolarjev napitnine. V evrih je cena piva 1,46 evra. Če boste po novem zaokrožili in pustili na mizi 2 evra, boste dali dobrih 129,4 tolarja napitnine. To je 37 odstotkov cene. Naj vas spomnimo, napitnina je še vedno deset odstotkov.
- **Kovanci.** Bodite pozorni, kakšne kovance vam vračajo. Dokler se ne navadite na kovance, plačujte s karticami. Precej mogoče je, da boste prepričani, da so vam vrnili 2 evra, pa bo samo eden. Preprostih pomot (nenamernih goljufij) je lahko veliko.
- **Plastični denar.** Predlagamo čim več plačevanja v brezgotovinski obliki, saj bomo na tak način morda imeli v žepu kakšen cent več.

5 Literatura in viri

LITERATURA IN VIRI

- KOS, Suzana. 2006. Finance. 17. maj 2006. Str. 16.
2006. Finance, 29. september 2006. Str. 31.
2007. Žurnal. 26. januar 2007. Str. 10.
2006. Finance. 1. marec 2006. Str. 3.
2006 Finance. 29. september 2006. Str. 30.
2007 Finance. Št. 16/2007. 24. januar 2007. Str. 9.
2006 Finance. 17. maj 2006. Str 3.
2006 Finance. 29. september 2006. Str. 26.

INTERNETNI VIRI

- Ljubljana. 2007. [Citirano 5. 1. 2007, 15:35].
Dostopno na spletnem naslovu: <http://evropa.gov.si/evropomocnik/question/1034-7/>
<http://www.evro.si/o-evru/kaj-je-evro/>
<http://www.evro.si/o-evru/zakaj-evro/>
<http://www.evro.si/o-evru/kje/>

VIRI SLIK

- <http://www.evro.si/o-evru/kje/>
<http://www.nlb.si/cgi-bin/nlbweb.exe?doc=3026>
<http://sl.wikipedia.org-wiki-evro>
<http://www.gabmit.si>

6 Priloge

- Anketni vprašalnik

7. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z *da*, zakaj preračunavate evre v SIT?
- a) Da imam boljšo predstavo o vrednosti izdelka oz. storitve.
 - b) Da primerjam cene izdelkov oz. storitev pred in po uvedbi evra.
 - c) Drugo: _____
8. Ste opazili bistvene podražitve izdelkov ali storitev pred in po uvedbi evra?
- a) Da. (kakšne podražitve) _____
 - b) Ne.
9. a) Ali ste obdržali kakšen slovenski bankovec oz. kovanec?
- a) Da.
 - b) Ne.
9. b) Če ste odgovorili z *DA*, navedite zakaj:
- a) Ker sem zbiratelj.
 - b) Za spomin.
 - c) Drugo: _____
10. a) Ali veste, kje lahko dobite informacije o največjih podražitvah izdelkov oz. storitev?
- a) Da. (navedite, kje): _____
 - b) Ne.
10. b) Veste, kam lahko javite podražitve, ki jih opazite?
- a) Da. (navedite, kam):

 - b) Ne.
11. a) Ali uporabljate denarnico, prilagojeno evrom?
- a) Da.
 - b) Ne.
11. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z *ne*, odgovorite, zakaj?
- a) Bi jo potreboval/-a, a si še nisem vzel/a časa za nakup.
 - b) Bi jo potreboval/-a, a nekaj časa bom uporabljal/-a še staro.
 - c) Je ne potrebujem, ker je stara še uporabna.
 - č) Nakup nove denarnice se mi zdi potrata denarja.

12. a) Ali poznate zaščitne znake nove valute?

- a) Da.
- b) Ne.

12. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z *da*, nam, prosim, naštejite vseh 7 zaščitnih znakov.

* _____	* _____
* _____	* _____
* _____	* _____
* _____	

13. a) Ali se težko privajate na dejstvo, da evro kovanci niso drobiž?

- a) Da.
- b) Ne.

13. b) Če je odgovor *da*, zakaj?

- a) Ker sedaj že kovanec z nizko nominalno vrednostjo predstavlja neko vrednost.
- b) Sploh nimam občutka za vrednost.
- c) Kovanci mi kar letijo iz žepa.

14. Koliko časa po uvedbi ste imeli največ težav pri sprejemanju nove valute?

- a) Nisem imel/-a težav, saj sem že doslej precej plačeval/-a z evri.
- b) Prvi teden po uvedbi.
- c) Prvih 14 dni po uvedbi.
- č) Prve tri tedne po uvedbi.
- d) Prvi mesec po uvedbi.
- e) Še vedno imam težave.

15. a) Kakšne posledice pričakujete po uvedbi evra?

- a) Pozitivne.
- b) Negativne.

15. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili *b*, česa se najbolj bojite ob uvedbi evra? (obkrožite samo en odgovor)

Ko centi trgajo žepe

- a) Množičnih podražitev.
- b) Nepravilnega zaokroževanja.
- c) Težav pri preračunavanju.
- č) Izgube nacionalne identitete.
- d) Drugo: _____

16. Na kakšen način plačujete po uvedbi evra? (obkrožite samo en odgovor)

- a) Predvsem z gotovino.
- b) Predvsem s plastičnim denarjem (karticami).

17. Koliko gotovine povprečno nosite v denarnici?

- a) 10 €.
- b) 20 €.
- c) 30 €.
- č) 40 €.
- d) 50 €.
- e) Več kot 50 €.

18. Porabite veliko časa za izbor ustreznih kovancev?

- a) Da.
- b) Ne.

19. Pri čem imate težave, ko plačujete s kovanci? (obkrožite samo en odgovor)

- a) Nimam težav.
- b) Težave imam z nepreglednostjo kovancev.
- c) Težave imam pri barvni enakosti kovancev.
- č) Težave imam s slabo prepoznavnostjo kovancev.

20. Ali uporabljate evro kalkulator?

- a) Vedno.
- b) Občasno.
- c) Nikoli.

21. a) Ali pri plačevanju z gotovino vzamete vsak vrnjeni evrski cent?

- a) Da.
- b) Ne.

21. b) Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z NE, koliko približno pustite prodajalcu?

- a) Do 5 centov.
- b) Od 5 do 15 centov.
- c) Od 15 do 30 centov.
- č) Od 30 do 50 centov.
- d) Od 50 centov do 1 evra.
- e) Nad 1 evro.